

Undervisningsmateriale om emnet handicap

Forord.....	3
1. Udvalgt materiale til 3.-6. klasse	5
1.1 Undervisningsmateriale	5
1.2 Skønlitteratur til elever.....	10
1.3 Litteratur til lærere	19
1.4 Film og spil	19
2. Samlet liste over undervisningsmateriale	20
2.1 Undervisningsmateriale	20
2.2 Skønlitteratur til elever.....	23
2.2.1 Bøger for små børn	23
2.2.2 Bøger for børn og unge	27
2.2.3 Bøger mest til søskende og venner	36
2.2.4 Bøger, der ikke er kategoriseret	39
2.3 Litteratur til lærere	41
2.4 Internationalt. Børn med handicap fra hele verden.....	49
2.4.1 Undervisningsmateriale	49
2.4.2.Litteratur.....	49
2.4.3 Film	50
3. Film	53
4. Spil	61
5. Foreninger	62

Forord

Centret har flere gange fået henvendelser fra blandt andet folkeskolelærere, der har efterspurgt egnet undervisningsmateriale om emnet handicap. På den baggrund har centret i samarbejde med Amtscentret for Undervisning i Københavns Amt udarbejdet en liste over eksisterende undervisningsmateriale. Materialet skal give inspiration til lærere og andre fagfolk, der arbejder med børn i skolealderen, og som ønsker at sætte fokus på handicap. Udover at give inspiration til en temauge om handicap, kan materialet indgå i den almindelige undervisning eller bruges, hvis der er behov for at tage emnet op, fordi en elev i klassen eller nærmeste familie har et handicap.

Den samlede materialeliste

Den samlede liste omfatter alt det materiale, som vi har fået kendskab til. Der er ikke taget stilling til materialets egnethed, hvilket derfor må vurderes i forhold til den konkrete situation. Materialet henvender sig til alle klassetrin.

Listen indeholder først og fremmest decideret undervisningsmateriale til brug i folkeskolen. Da det er ret begrænset, hvor meget undervisningsmateriale der findes om handicap, indeholder listen også titler på skønlitteratur og egnede film, som kan bruges i undervisningen. Desuden har vi medtaget et udvalg af faglitteratur til lærere, som kan give et fagligt indblik i emnet handicap.

En stor del af materialet har fokus på en eller få specifikke former for handicap. At der eventuelt er mere materiale om en handicapgruppe end en anden, er ikke udtryk for nogen prioritering af materiale, men skyldes alene, at vi ikke har fået kendskab til alt det materiale, der eksisterer, eller at der findes mere materiale om nogle handicapgrupper end om andre.

Udvalgt materiale til 3.-6. klasse

For at kunne målrette materialet lidt bedre har centret fået de to pædagogiske konsulenter Connie Boye og Hanne Joensen fra JCVU til at udvælge et materiale fra den samlede liste, som er særlig egnet til elever på mellemtrinnet (3.-6. klasse). Valget af denne målgruppe er begrundet i, at eleverne på disse klassetrin har en begyndende opfattelse af og interesse i mangfoldighed og anderledeshed.

I forbindelse med gennemgangen af materialet har konsulenterne drøftet, ud fra hvilke kriterier en sådan gennemgang kunne finde sted. Følgende kriterier har dannet basis for beskrivelsen:

- Genre: fag- eller skønlitteratur, video/DVD, andet
- Viden: hvilken viden formidles
- Holdning: hvilken holdning til/syn på mennesker med nedsat funktionsevne præsenteres
- Handling: hvilke handlinger - aktive som passive - lægger materialet op til
- Layout: læsbarhed, typografi mv., selvinstruerende, illustrationer mv.

Mange andre vinkler kunne danne baggrund for en beskrivelse og det skal derfor pointeres, at det må være den konkrete situation, der afgør om materialet er anvendeligt. Det har i nogle tilfælde ikke været muligt at beskrive det enkelte materiale i forhold til alle de udpegede kriterier. Dette har især været tilfældet, hvor materialet er mere orienteret mod en specifik faglig tilgang til temaet.

I forhold til film, spil mv. henvises der til den samlede liste, da det ikke har været muligt for konsulenterne at gennemse alle film. Konsulenterne henviser desuden til centrets egne pjecer og publikationer, som vil være et godt supplement til et undervisningsprojekt om handicap og mennesker med nedsat funktionsevne. Det materiale, som konsulenterne har udvalgt til 3.-6. klasse, optræder også i den samlede materialeliste.

Foreninger og informatørkorps

Hvis man ønsker at få information om specifikke handicap, kan det være nyttigt at rette henvendelse til de forskellige handicaporganisationer. Centret har derfor valgt at vedlægge kontaktadresserne til en række handicaporganisationer. Listen er ikke udtømmende, og øvrige organisationer vil kunne findes på internettet, hvor man også kan finde information om videnscentre mv.

Det kan være en god ide at få besøg i klassen af en person med handicap, som kan fortælle om det at have et handicap. For at kunne give inspiration til dette, fremgår det under hver handicaporganisation, om foreningen har et egentligt informatørkorps eller formidler kontakt til personer med handicap, som tager ud til folkeskoler.

Fokus på handicap

Vi håber, at materialelisten kan være med til at sætte større fokus på emnet handicap, så det bliver en naturlig og integreret del af undervisningen i folkeskolen. Det er vigtigt, at der allerede i folkeskolen er opmærksomhed omkring handicap, så eleverne kan få forståelse for, hvad det vil sige at have et handicap, og at personer med handicap er en naturlig del af vores samfund.

1. Udvalgt materiale til 3.-6. klasse

1.1 Undervisningsmateriale

Styr lige dit handicap

www.styrligedithandicap.dk

Udgivet og udviklet af Dansk Handicap Forbund i samarbejde med Skolemedia.

Et internetbaseret undervisningsmateriale, der handler om det at have og leve med et handicap i Danmark samt om mødet med personer med handicap. Undervisningsmaterialet er gratis at benytte og må frit bearbejdes af lærere og elever.

Målgruppen 3.-6. klasse. På disse klassetrin kan materialet hovedsageligt benyttes i danskundervisningen, men kan desuden indgå i tværfagligt samarbejde med idræt og billedkunst.

Viden:

Stor og omfattende viden om mennesker med nedsat funktionsevne. Kan anbefales til alle de pågældende klassetrin.

Holdning:

Taler børnenes sprog og har en ligefrem og ”ukompliceret” tilgang til emnet.

Handling:

Mange forslag til aktiviteter og oplevelser.

Layout:

Selvinstruerende: Udelukkende IT-baseret

Illustrationer: Understøttende:

Supplerende:

Generelt: X

IT-layoutet tilgængeligt og overskueligt. Børn i de mindste klasser (3.klasse) vil kunne agere i mediet.

Andet:

Et fremragende materiale til at differentiere undervisningen med og vil kunne benyttes i sammenhæng med andet materiale såsom skønlitterære tekster.

Kommentarer:

Fordrer flere PC'er i lokalet og en velfungerende IT-support.

Da materialet udelukkende er IT baseret og derfor er meget selvinstruerende anbefales det at underviserne i tilrettelæggelsen af aktiviteter også har sin opmærksomhed på dialogen og fællesskabet.

Handicappet og hva' så?

Elevbog + lærervejledning

Jonna Byskov; Marianne Keinicke

Serie: Dansk i Midten

Forlag: Alinea i samarbejde med Center for Ligebehandling af Handicappede.

Undervisningsmaterialet omfatter en elevbogen og en lærervejledning, der indeholder mange og grundige oplæg til, hvordan eleverne kan arbejde med sagprosaen og emnet handicap.

Vejledningen er inddelt i afsnit svarende til de forskellige arbejdsfaser eleverne kan komme igennem i arbejdet med bogen. Til hver fase er der knyttet forskellige ideer til, hvordan læreren kan gribe arbejdet med fasen an. Samtidig er der oplæg til opgaver, der ud over at indføre eleverne i danskfaglige kompetencer kan give dem en forståelse af forskellige handicapgruppers hverdag og handicap. I flere af lærervejledningens kapitler er vejledningen krydret med eksempler på, hvordan to skoleklasser har arbejdet med undervisningsmaterialet. Lærervejledningen indeholder også en artikel om dansk handicappolitik og ligebehandling.

Klassetrin: 4. kl., 5. kl.

Elevbog ISBN: 87-23-01369-9

Lærervejledning ISBN: 87-23-01491-1

Opstilling: 38,7

Viden:

God og informativ viden om handicap.

Viden gives som både konkret information, faktuelle oplysninger og mere fiktive tilgange.

Holdning:

Den detaljerede lærervejledning (uden at være "tung") demonstrerer en umiddelbar holdning til temaerne.

Handling:

Med udgangspunkt i lærervejledningen lægges op til relevante, spændende og inspirerende arbejdsopgaver.

Layout:

Læsbarhed: Fremragende

Typografi: Let tilgængelig for børn, der lige er blevet (gode) læsere

Selvinstruerende: IT-baseret

Illustrationer: Understøttende: X

Supplerende: X

Generelt: X

IT-layoutet tilgængeligt og overskueligt. Børn i de mindste klasser (3. klasse) vil kunne agere i mediet.

Andet:

Materialet kan anbefales til faglig læsning (dansk).

Materialet består af forskellige tekster og giver anledning til inspiration til løsning af mange forskellige opgaver, hvortil elevbogen leverer et fremragende bidrag.

Kommentarer:

Kan anbefales som grundmateriale i 4.-5. klasse, både hvad angår holdninger til, viden om og handling i forhold til at arbejde med et tema ”at være handicappet”.

3. klasse vil kunne profitere af materialet, men det vil her kræve aktiv lærerinstruktion og styring.

Kan I forstå mig?

Bog + lærervejledning + forældrevejledning

Koborg Brøsen, Sofie

illustreret af Peter Brøsen

1. udgave. 2005.

Forlag: Videnscenter for Autisme

Sofie på 11 år fortæller, hvordan det er at være autist. Hvad der er svært, og hvad hun har brug for hjælp til i skolen, i hjemmet og i andre af hverdagslivets gøremål. Hun giver et indblik i, hvor anderledes verden tager sig ud for et autistisk barn.

Lærervejledningen rummer en grundlæggende gennemgang af de vigtigste funktionsnedsættelser, som er knyttet til autisme. Vejledningen rummer ligeledes uddybende fortolkninger af udsagn fra Sofies bog samt forslag til konkrete debatspørgsmål til brug under en lærerstyret debat i klassen.

Endelig rummer lærervejledningen forslag til, hvordan man kan udarbejde en praktisk anvisningsguide, til brug for klasser, hvori der findes enkeltintegrerede elever med autisme eller Aspergers Syndrom.

Til bogen er der desuden knyttet en forældrevejledningen, der er udarbejdet i samarbejde med fagfolk og Sofies mor.

Fra 10 år

Elevbog ISBN: 87-90479-72-6

Lærervejledning ISBN: 87-90479-73-4

Forældrevejledning ISBN-13: 978-87-90479-85-5, ISBN: 87-90479-85-8

Opstilling i folkebiblioteker: 61.643

Viden:

Stor og omfattende viden om autisme.

Lærervejledning:

Omfattende beskrivelse af autismebegrebet. Vejledningen forekommer teksttung og kan virke uoverkommelig i en travl lærerdag.

Forældrevejledning:

Samme beskrivelse som ovenstående. Vil kunne afskrække forældre, idet den kan virke uoverkommelig. Vil kræve et tæt samarbejde mellem skole og hjem.

Holdning:

Elevbogen afspejler i højere grad barriererne for et barn med autisme end mulighederne for at leve et ligeværdigt liv.

Lærervejledningen har en konstaterende tilgang til autismebegrebet, som kan virke hæmmende for en bredere forståelse af funktionshæmningen.

Handling:

Primært anvisende i forhold til, hvordan omgivelserne bør reagere på barnets vanskeligheder.

Layout:

Læsbarhed: God

Typografi: God

Illustrationer: Understøttende:

Supplerende:

Generelt: X

Illustrationerne giver ikke anledning til et fremadrettet og positivt syn på børn med autisme. Virker ikke opmuntrende og illustrerer materialets alvorlige tilgang til emnet.

Kommentarer:

Materialet bærer som allerede antydnet præg af stor alvor og optræder med en indbygget fordring om, at mennesker med autisme har de og de vanskeligheder, som de vil anerkendes på.

1.2 Skønlitteratur til elever

Sjove dage med Camilla og Morten

Friche, Lisbet

tekst: Lisbet Friche og Keld Petersen, illustrationer: Keld Petersen

1. udgave. 2005. 55 sider, alle illustreret i farver

Forlag: Døveskolernes Materialecenter

Sjove dage med Camilla og Morten er en billedbog med enkle tekster og følger et helt skoleår i 2. klasse på døveskolen. Camilla er døv. Hun bruger tegnsprog. Morten er hørehæmmet. Han taler dansk, men kan også tale tegnsprog. I 2. klasse er der kommet to nye elever i Morten og Camillas klasse. Den ene er Mikkel. Han har CI. Den anden er Latifa, som er fra Afghanistan. Til hvert billede er der en kort tekst og på den modstående side er der tegninger af genstande og begreber og illustrationer af de tilhørende tegnsprogstegn.

Fra 6 år

Originaludgave: 2005

ISBN: 87-91274-38-9

Viden:

God og informativ viden om døde og hørehæmmedes dagligdag.

Holdning:

Demonstrerer en holdning til døde og hørehæmmede, som ikke bærer præg af ”synd for”.

Handling:

Lægger op til at kammerater i klassen får mulighed for at lære sig tegn/tegn til tale, hvilket dermed giver dem mulighed for kommunikation med den døde/hørehæmmede kammerat.

Layout:

Læsbarhed: Fremragende

Typografi: Fremragende

Selvinstruerende: Ja, og uafhængig af lærerinstruktion

Illustrationer: Understøttende: X

Supplerende: X

Generelt: X

Bærer præg af ”at vi kan noget sammen”, og billedmaterialet er konstruktivt anvisende.

Kommentarer:

Et (vel)oplagt materiale i forbindelse med enkeltintegration af en døv/hørehæmmet elev i klassen. Er også anvendelig i mere generelle sammenhænge og pædagogiske situationer om handicap.

Materialet henvender sig til børn/elever fra 6 år, men det vurderes at materialet med held også kan anvendes op til 4.-5. klassetrin.

Hul i hovedet

Dencker, Susanne

1. udgave, 1. oplag. 1999

48 sider: ill. i farver

Forlag: LEV

En fortælling om William og hans storebror Ulrik, der er mongol.

Målgruppe: 6-10 år

ISBN 87-90127-24-2

Viden:

Indsigt i livet med en broder, der har Downs syndrom. Beskrivelserne er let tilgængelige.

Holdning:

Beskriver livet med en søskende med Downs syndrom på en varm og sjov måde. Bogen har ”et glimt i øjet”.

Handling:

Oplæsningsbog med eventuelt efterfølgende samtale i klassen.

Layout:

Illustrationer: Understøttende: X
Supplerende:
Generelt: X

De understøtter fint den holdning, som kommer til udtryk i teksten.

Kommentarer:

Kan anvendes som frilæsningsbog fra 3. klasse, men også som oplæg til samtale i klassen.

Kostbar tid: Stefan har muskelsvind

Bergman, Thomas

Stefan er ni år. Han har lige fået en motoriseret kørestol. Stefan har muskelsvind og må have hjælp til mere og mere. Stefan er også en glad dreng, som drømmer om fremtiden.

Fra 8 år

Opstilling i folkebiblioteker: 61.641

ISBN 87-7905-243-6

Viden:

En vidensformidlende tekst om det at have muskelsvind.

Holdning:

Demonstrerer en holdning til handicappet ud fra en tænkning om, at livet kan leves selv med muskelsvind.

Handling:

Samtalebog som klassesæt.

Let læsebog for elever i 2.-4. klasse.

Desuden kan bogen anvendes som billedbog i 1.-2. klasse.

Layout:

Læsbarhed: God

Typografi: God

Illustrationer: Understøttende: X

Supplerende: X

Generelt:

Giver en fin indsigt i og har en positiv holdning til temaet.

Øjeblikke som forsvinder

Bergman, Thomas

tekst & foto: Thomas Bergman, dansk oversættelse: Mette Jørgensen

1998. 45 sider, illustreret

Forlag: Klematis

Vi følger Joakim fra det øjeblik, han opdager, at han har epilepsi, og vi hører om, hvad sygdommen betyder for ham i dagligdagen. Faktadel med svar på almindelige spørgsmål om epilepsi.

Fra 10 år

Originaltitel: Ögonblick som försvinner

Med litteraturhenvisninger og filmografi

ISBN: 87-7905-085-9

Opstilling i folkebiblioteker: 61.641

Viden:

En vidensformidlende tekst om det at leve med epilepsi.

Holdning:

Demonstrerer en holdning til handicappet ud fra en tænkning om, at livet kan leves selv med epilepsi.

Handling:

Samtalebog som klassesæt.

Let læsebog for elever i 2.-4. klasse.

Desuden kan bogen anvendes som billedbog i 1.-2. klasse.

Layout:

Læsbarhed: God

Typografi: God

Illustrationer: Understøttende: X

Supplerende: X

Generelt:

Giver en fin indsigt i og har en positiv holdning til temaet.

Nikki og bankrøverne

Holst, Kirsten

2001. 149 sider

Forlag: Glaxo

Krimi. Nikki og Tom bliver tilfældigt inddraget i nogle voldsomme begivenheder, som kidnapning af Nikkis lillesøster, et bankrøveri og drab. Midt i det hele begynder Nikki at få epileptiske anfald, en sygdom han skal lære at leve med.

Fra 9 år

Originaludgave: 2001

Kontakt www.epilepsiforeningen.dk

ISBN: 87-982449-3-0

Viden:

En anderledes tilgang til viden om epilepsi, som børn vil finde spændende og kan fanges af - spændingsmoment.

Holdning:

Beskriver en holdning til børn med epilepsi, om at uanset deres handicap kan de indgå i et spændingsfyldt univers på lige fod med alle andre børn.

Handling:

En frilæsningsbog.

Layout:

Læsbarhed: God

Typografi: God

Kommentarer:

Bogen kan også anvendes som oplæg til samtaler om epilepsi på klassen.

Dig og Din hjerne

Esben, Peder

Temahæfte om hjernen, muskelbevægelser og det at være spastiker. Om årsagen til at nogle bliver spastikere og hvordan man kan hjælpe.

Let læselig med små opgaver.

Fra 10 år.

www.spastikerforeningen.dk

ISBN 87-90936-02-7

Viden:

Giver indsigt i hjernens funktion og kommer ind på mulige årsager til spasticitet.

Holdning:

En faktuel og medicinsk tilgang til emnet.

Handling:

Kan blandt andet anvendes i forbindelse med faget natur og teknik – tema: menneskets anatomi/samtale.

Kommentarer:

Bogen kan også anvendes som lærerens inspiration til formidling af stoffet.

Tænk hvis du sad i kørestol

Tænk hvis du var blind

Tænk hvis du sad i kørestol

Keith, Lois

2000. 32 sider, illustreret (nogle i farver)

Forlag: Bogfabrikken Fakta

Forfatteren, som selv er kørestolsbruger, forklarer nogle af grundene til, at nogle mennesker sidder i kørestol, og hvordan det påvirker deres liv.

Fra 12 år

Originaltitel: Being in a wheelchair

Opstilling i folkebiblioteker: 38.7

ISBN: 87-7771-218-8

Tænk hvis du var blind

White, Peter

oversættelse: Marianne Thorhauge

2000. 32 sider, illustreret (nogle i farver)

Forlag: Bogfabrikken Fakta

Forfatteren, som selv er blind, forklarer, hvad blindhed er, og hvordan blinde og synshandicappede klarer sig på trods af deres handicap.

Fra 12 år

Originaltitel: Being blind

Opstilling i folkebiblioteker: 38.72

ISBN: 87-7771-219-6

Viden:

For begge bøger gælder, at forfatterne skriver ud fra deres egne erfaringer – der er her tale om en personliggjort faktuel tilgang og viden.

Holdning:

En meget fakta-præget holdning, som kunne give anledning til at ”læse mere”.

Handling:

Kan give anledning til samtale eller inspirere til, at klassen inviterer et menneske med nedsat funktionsevne til at holde foredrag/oplæg.

Og månen er lavet af en grøn ost

Quinlan, Susan

tegninger af Bodil Nygaard

1. udgave. 1997. 61 sider, illustreret

Forlag: Dansk Handicap Forbund

Tre historier om Søren og hans venner, Mille og Thomas.

Søren kan ikke gå og bruger kørestol. Det betyder imidlertid ikke noget for ham og hans venner

Mille og Thomas. De klarer skærerne i skolen og i fritiden.

Fra 9 år

Originaludgave: 1997

ISBN: 87-89501-15-2

Viden:

En vidensformidlende tekst om det at leve med et bevægehandicap.

Holdning:

Demonstrerer en holdning til at være bevægehandicappet ud fra, at livet kan leves godt og intenst på trods.

Handling:

Bogen giver anledning til dramatiseringer i klassen af de oplevelser børnene i bogen har.

Layout:

Læsbarhed: God – et talenært sprog

Typografi: God

Selvinstruerende: Kan give børn anledning til inspiration i drama/billedkunst

Illustrationer: Understøttende: X

Supplerende: X

Generelt:

Styr dine spasmer, Dan!

Kirstein Andersen, Claus

1. udgave, 1. oplag. 1997, 150 sider : ill. i farver

Forlag: Gyldendal

Dan er spastiker. Han bor på landet med sin far og mor. Hans bedste ven er Erik. Dan sidder i kørestol og han kan ikke tale. Men med Erik oplever han mange spændende ting. Hans liv er bestemt ikke kedeligt.

Let at læse

Fra 10 år

Originaludgave: 1997

Viden:

God som introduktion til emnet handicap. Giver viden om spasticitet på en ”morsom” måde.

Holdning:

Giver indsigt i handicappet på en inkluderende måde – accept og anerkendelse på trods!

Handling:

Frilæsning – og højtlysningsbog. God som udgangspunkt for samtale i klassen.

Layout:

Læsbarhed: Let læselig

Typografi: God

Illustrationer: Understøttende:

Supplerende:

Generelt: X

Sproget er præget af en inkluderende tænkning ud fra et barneperspektiv. En sjov fortælling.

1.3 Litteratur til lærere

Følgende titler anbefales som baggrundslitteratur til lærere i forbindelse med projekter, temaer mv. i undervisningen om handicap og mennesker med nedsat funktionsevne. De udtrykker alle facetteret viden og en holdning til temaet med mange forskellige indfaldsvinkler. Yderligere information om titlerne kan findes på den samlede materialeliste.

Titler:

Generelt

- **Levine, Mel:** *Børn med alle slags hjerner – alle kan lære*
- **Wiederholt, Mogens:** *Dansk handicappolitiks grundprincipper*
- **Hollerup, Casper:** *Det gode møde – gode råd om kommunikation med handicappede*
- **Det Centrale Handicapråd(DCH):** *Handicap og ligebehandling*
- **DCH:** *Voksnes holdninger til handicappede*
- **DCH:** *Handicap, etik og fosterdiagnostik*

Specifikt (idræt – bevæge)

- **Lund, Vibeke:** *Handicapidræt i skolen: et idémateriale til idrætsundervisningen af enkeltintegrerede bevægelsehæmmede og synshæmmede elever*
- **Handicapidrættens Videncenter:** *Spil mig – Inklusion af børn og unge med handicap i idræt i skole og fritid*
- **Lund, Vibeke:** *Tilpasset idræt i skolen så elever med handicap kan være med*
- **Undervisningsministeriet:** *Handicappede elever i idrætsundervisningen. Temahæfte 17*
- **Center for Små Handicapgrupper(CSH):** *En god skolestart – for børn med sjældne handicap*

Specifikt (ADHD – Autismespektret)

- **Damm, Dorte m. fl.:** *Om børn og unge med ADHD – intervention overfor barn, familie og netværk*
- **Holm, Dorthe:** *HVASKO – Pædagogik i hverdagen for børn med ADHD*
- **Holm, Dorthe:** *HVASKO – Pædagogik i hverdagen for børn med autismespektrumforstyrrelser (ASF)*
- **Holm, Dorthe:** *Kom godt fra start – inklusion af børn med autismespektrumforstyrrelser (ASF)*

Specifikt (Erhvervet hjerneskade)

- **Daugaard, Lene:** *Skolebørn med særlige behov: en neuropædagogisk håndbog om børn og unge om følger efter en erhvervet hjerneskade*

1.4 Film og spil

Til brug i undervisningen findes en del film, video, DVD mm., som den enkelte lærer må gennemse med henblik på at vurdere deres anvendelse. Det samme gør sig gældende for spillet 'Rulleræs', som er IT-baseret. Se centrets samlede materialeliste.

2. Samlet liste over undervisningsmateriale

2.1 Undervisningsmateriale

Handicappet og hva' så?

Elevbog + lærervejledning

Jonna Byskov; Marianne Keinicke

Serie: Dansk i Midten

Forlag: Alinea i samarbejde med Center for Ligebehandling af Handicappede.

Undervisningsmaterialet omfatter en elevbog og en lærervejledning, der indeholder mange og grundige oplæg til, hvordan eleverne kan arbejde med sagprosaen og emnet handicap.

Vejledningen er inddelt i afsnit svarende til de forskellige arbejdsfaser eleverne kan komme igennem i arbejdet med bogen. Til hver fase er der knyttet forskellige ideer til, hvordan læreren kan gribe arbejdet med fasen an. Samtidig er der oplæg til opgaver, der udover at indføre eleverne i danskfaglige kompetencer kan give dem en forståelse af forskellige handicapgruppers hverdag og handicap. I flere af lærervejledningens kapitler er vejledningen krydret med eksempler på, hvordan to skoleklasser har arbejdet med undervisningsmaterialet. Lærervejledningen indeholder også en artikel om dansk handicappolitik og ligebehandling.

Klasetrin: 4. kl., 5. kl.

Elevbog ISBN: 87-23-01369-9

Lærervejledning ISBN: 87-23-01491-1

Opstilling: 38,7

Kan I forstå mig?

Bog + lærervejledning + forældrevejledning

Koborg Brøsen, Sofie

illustreret af Peter Brøsen

1. udgave. 2005.

Forlag: Videnscenter for Autisme

Sofie på 11 år fortæller, hvordan det er at være autist. Hvad der er svært, og hvad hun har brug for hjælp til i skolen, i hjemmet og i andre af hverdagslivets gøremål. Hun giver et indblik i, hvor anderledes verden tager sig ud for et autistisk barn

Lærervejledningen rummer en grundlæggende gennemgang af de vigtigste funktionsnedsættelser, som er knyttet til autisme. Vejledningen rummer ligeledes uddybende fortolkninger af udsagn fra Sofies bog samt forslag til konkrete debatspørgsmål til brug under en lærerstyret debat i klassen.

Endeligt rummer lærervejledningen forslag til hvordan man kan udarbejde en praktisk anvisningsguide, til brug for klasser, hvori der findes enkeltintegrerede elever med autisme eller Aspergers Syndrom.

Til bogen er der desuden knyttet en forældrevejledning, der er udarbejdet i samarbejde med fagfolk og Sofies mor.

Fra 10 år

Elevbog ISBN: 87-90479-72-6

Lærervejledning ISBN: 87-90479-73-4

Forældrevejledning ISBN-13: 978-87-90479-85-5, ISBN: 87-90479-85-8

Opstilling i folkebiblioteker: 61.643

Styr lige dit handicap

www.styrligedithandicap.dk

Udgivet og udviklet af Dansk Handicap Forbund i samarbejde med Skolemedia.

Et internetbaseret undervisningsmateriale, der handler om det at have og leve med et handicap i Danmark samt om mødet med personer med handicap. Undervisningsmaterialet er gratis at benytte og må frit bearbejdes af lærere og elever.

Målgruppen 3.-6. klasse. På disse klassetrin kan materialet hovedsageligt benyttes i danskundervisningen, men kan desuden indgå i tværfagligt samarbejde med idræt og billedkunst.

Støjkasser

Støjkasserne indeholder undervisningsmateriale der skal få børnene til at forstå, at støj ødelægger hørelsen og derfor skal undgås. Støjkassen består af en professionel og let anvendelig lydmåler.

Ørepropper til alle. En undervisningspakke med en CD, der har eksempler på støj og lyd.

Børnehøreværn, så man kan prøve at være hørehæmmet i klassen i f.eks. 10 minutter. En støjplakat til klassen med dB-barometer, og en anden med ørets indretning. Landsforeningen for Bedre Hørelses pjece "Kan du høre det rocker?", samt generel information og aktuelle kampagnematerialer fra os.

Kasserne udlånes gratis af Høreforeningen

Et tilbud til folkeskolens 6. klasser, men kan også bruges af andre

Kontakt Høreforeningen, www.hoeforeningen.dk

Undervisningsmateriale fra Danmarks Bløderforening

Materialet oplyser om, hvad det vil sige at leve med en sygdom og anvender blødersygdommens arvegang som case i en introduktion til læren om kromosomer og arv.

Materialet henvender sig primært til 5.-6. klasser.

Kontakt Danmarks Bløderforening,

<http://www.bloderforeningen.dk/neobuilder.php?id=2004101220082934000063673>

Den gode tilgængelighedshistorie

Den gode tilgængelighedshistorie er et undervisningsprojekt, der er gennemført i 6. klasser på tre folkeskoler i Viborg Kommune. Projektet er tænkt som et pilotprojekt til inspiration for andre folkeskoler.

Den gode tilgængelighedshistorie sætter fokus på forskellige former for funktionsnedsættelser – på evnen til at bevæge sig, se, høre, føle og forstå. Og på betydningen af at have adgang til og kunne deltage i forskellige aktiviteter og gøremål. At have mulighed for at komme ind/ud, op/ned, bevæge sig rundt, benytte og deltage i både som handicappet og ikke handicappet.

Den gode tilgængelighedshistorie kan bruges som et inspirationshæfte, og indeholder blandt andet henvisning til nyttige hjemmesider m.m. I tilknytning til inspirationshæftet er der udarbejdet konkrete undervisningsopgaver.

Kontakt Erhvervs- og Byggestyrelsen, www.ebst.dk/den_gode_tilgaengelighedshistorie

Læremiddelkasse

Ny elev i klassen - hvordan hjælper vi en vellykket enkeltintegration på vej?

Center for Undervisningsmidler – CVU Storkøbenhavn har lavet en læremiddelkasse, der indeholder bøger, film og andet materiale. Tanken bag kassen er at forberede læreren og eleverne i den modtagende klasse på at få en ny kammerat, som på flere områder har nogle anderledes reaktionsmønstre end resten af klassen.

Målgruppe 0. klasse op til 4.-5. klasse.

Kontakt Center for Undervisningsmidler – CVU Storkøbenhavn, www.cfustork.dk

2.2 Skønlitteratur til elever

2.2.1 Bøger for små børn

Camilla og Morten i børnehaveklassen

Illustrationer: Keld Petersen

Tekst: Lisbet Friche og Keld Petersen

Camilla og Morten i børnehaveklasse er en billedbog med enkle tekster om Camilla, der er døv og Morten der er hørehæmmet og hvordan året i børnehaveklassen forløber. Til hvert billede er der en kort tekst og på den modstående side er der tegninger af genstande og begreber og illustrationer af de tilhørende tegnsprogstegn.

Bogen er beregnet til førskolebørn.

Katalog nr. 905

Kontakt www.matcen.dk

Heksen Winnie

Valerie, Thomas & Korky, Paul

Forlag: Spanggaard, 1987 - Apostrof, 1992

Billedbog i farver om heksen Winnie, der bor i et slot, hvor alt er sort. Hun kan derfor ikke se den sorte kat Wilbur, når den sover. Derfor falder hun mange gange over den, og hun tryller den derfor til andre farver. Wilbur er ulykkelig over det, og løsningen bliver i stedet at trylle farver på slottet.

Originaltitel: Winnie the witch

ISBN: 87-594-0027-7

ISBN: 87-591-0247-0

Søren er mongol

Jørgensen, Mette

1998. 2. oplag, 1999. [32] sider, alle illustreret i farver

Forlag: Klematis

Søren på 7 år er mongol, og man følger hans hverdag, som på mange måder ligner andre drenges. Hans handicap betyder dog at aktiviteter og familiens dagligdag må tilpasses hans muligheder og begrænsninger. Mange farvefotos.

Fra 5 år

Opstilling i folkebiblioteker: 38.78

ISBN: 87-7905-874-4

Jeg er noget særligt

Pøhler, Lis og Pøhler, Torben

Illustreret af Mike Gordon

1. udgave. 2003. 31 sider, alle illustreret i farver

Forlag: Maaholm

Serie: Følelser

Billedbog. Når man er handicappet, er man noget særligt, men man er også som de andre.

Emne: handicappede ; følelser

Fra 5 år

Originaludgave: 1999

Bearbejdet efter: Jen Green: I'm special

ISBN: 87-7959-133-7

Når jeg er i dårligt humør

Pøhler, Lis og Pøhler, Torben

Forlag: Maaholm

2003.

Hvordan lever man med et handicap og at være anderledes? Hvad laver en handicappet? Kan der gøres noget ved et handicap? Hvordan skal man selv være sammen med handicappede?

Oplæsning og samtale fra 5 - 8 år.

ISBN: 87-7959-135-3

Sjove dage med Camilla og Morten

Friche, Lisbet

tekst: Lisbet Friche og Keld Petersen, illustrationer: Keld Petersen

1. udgave. 2005. 55 sider, alle illustreret i farver

Forlag: Døveskolernes Materialecenter

Sjove dage med Camilla og Morten er en billedbog med enkle tekster og følger et helt skoleår i 2. klasse på døveskolen. Camilla er døv. Hun bruger tegnsprog. Morten er hørehæmmet. Han taler dansk, men kan også tale tegnsprog. I 2. klasse er der kommet to nye elever i Morten og Camillas klasse. Den ene er Mikkel. Han har CI. Den anden er Latifa, som er fra Afghanistan. Til hvert billede er der en kort tekst og på den modstående side er der tegninger af genstande og begreber og illustrationer af de tilhørende tegnsprogstegn.

Fra 6 år

Originaludgave: 2005

ISBN: 87-91274-38-9

Vi vil vinde

Urwald, Ann Mari

Illustreret af Karen Borch

Spastikerforeningen, 2000

Billedbog. Kristian er på feriecenter sammen med sin familie og naboen Jonas. Kristian scorer et mål i håndbold og bliver nummer to i svømning. Om aftenen leger de i skoven.

Fra 6 år. Velegnet til oplæsning.

www.spastikerforeningen.dk

ISBN 87-90936-01-9

Guldbogstaver

Sundland, Jorunn

1993. Ca. 50 sider, illustreret

Forlag: Hans Reitzel

En bog om børns glæde ved ord og bogstaver. Gode farvefotos. Bogen, der er skrevet på vers, fortæller om børnenes leg med sproget på en skole for psykisk og fysisk handicappede.

Velegnet til oplæsning.

Fra 6 år

Opstilling i folkebiblioteker: 37.7

ISBN: 87-412-3163-5

En ganske særlig mus

Paradis, Laraine

skrevet og illustreret af Laraine Paradis

1992. 2. oplag, 1997. 19 sider, illustreret

Forlag: Landsforeningen for Marfan Syndrom

Et af børnene i familien-mus, Martin er noget særligt for han lider af sygdommen Marfan syndrom. Bogen er skrevet til børn og handler om, hvordan det er at være anderledes og have Marfan. Bogen kan bruges af børnehaveklasselærere og lærere i de første klasser til højtlesning i klassen.

Originaltitel: A very special mouse

Ikke som andre : en lille fortælling om en dreng, som vil vide, om han er normal

Nilsson, Per

på dansk ved Karin Bodenhoff, tegninger af Pija Lindenbaum

2000. 61 sider, illustreret

Forlag: Gyldendal

Da Davids klasse får at vide, at kammeraten Oskar har Aspergers syndrom, begynder han at spekulere over, om han selv er normal og hvad det overhovedet vil sige.

Fra 7 år

Velegnet til oplæsning

ISBN: 87-00-46566-6

Opstilling i folkebiblioteker: skønlitteratur

Hul i hovedet

Dencker, Susanne

1. udgave, 1. oplag. 1999

48 sider : ill. i farver

Forlag: LEV

En fortælling om William og hans storebror Ulrik, der er mongol.

Målgruppe: 6-10 år

ISBN 87-90127-24-2

Kostbar tid: Stefan har muskelsvind

Bergman, Thomas

Stefan er ni år. Han har lige fået en motoriseret kørestol. Stefan har muskelsvind og må have hjælp til mere og mere. Stefan er også en glad dreng, som drømmer om fremtiden.

Fra 8 år

Opstilling i folkebiblioteker: 61.641

ISBN 87-7905-243-6

Katten der blev stor på en nat

Thomsen, Thorstein

tegnet af Dina Gellert

1. udgave, 1996. 2. oplag, 1997. 58 sider, illustreret

Forlag: Forum

Serie: Zoom ind

Rasmus på 10 og hans lillesøster Dea får en kat af mongoldrengen Emil. Rasmus bytter sin kat med Emils for at vinde væddemål, men det giver store problemer.

Let at læse.

Fra 9 år
ISBN: 87-553-2482-7

Nikki og bankrøverne

Holst, Kirsten
2001. 149 sider
Forlag: Glaxo

Krimi. Nikki og Tom bliver tilfældigt inddraget i nogle voldsomme begivenheder, som kidnapning af Nikkis lillesøster, et bankrøveri og drab. Midt i det hele begynder Nikki at få epileptiske anfald, en sygdom han skal lære at leve med.

Fra 9 år
Originaludgave: 2001
Kontakt www.epilepsiforeningen.dk
ISBN: 87-982449-3-0

2.2.2 Bøger for børn og unge

Øjeblikke som forsvinder

Bergman, Thomas

tekst & foto: Thomas Bergman, dansk oversættelse: Mette Jørgensen

1998. 45 sider, illustreret

Forlag: Klematis

Vi følger Joakim fra det øjeblik, han opdager, at han har epilepsi, og vi hører om, hvad sygdommen betyder for ham i dagligdagen. Faktadel med svar på almindelige spørgsmål om epilepsi.

Fra 10 år

Originaltitel: Ögonblick som försvinner

Med litteraturhenvisninger og filmografi

ISBN: 87-7905-085-9

Opstilling i folkebiblioteker: 61.641

Dødens patroner

Jacobsen, Søren Vagn

1. udgave, 1984. 4. oplag, 1987. 101 sider

Forlag: Forum

10-årige Tim og hans storesøster Trine, som sidder i kørestol, bliver ved et tilfælde indblandet i en mystisk affære med nogle mexicanske heroinsmuldere.

En spændingsbog. Der er 5 bøger i serien.

Fra 10 år

ISBN: 87-553-1266-7

Tossernes kærlighed

Haller, Bent

1. udgave, 1997. 3. oplag, 1999. 167 sider

Forlag: Høst

Benjamin er otte år - og da han ser Sabina er det ligesom et lyn, der slår ned. Man kan sagtens blive forelsket, selvom nogle kalder én tosset og mærkelig.

Velegnet til oplæsning

Fra 10 år

ISBN: 87-14-19459-7

Sådan er det at være mig

Fortalt og illustreret af handicappede børn ; redigeret af Helen Exiey.

2. oplag. 1989, 125 sider : ill. (nogle i farver)

Forlag: Hovedland

60 handicappede børns beretninger og tegninger om deres tilværelse. Historierne viser, at børnene er fulde af humor, mod og vilje.

Fra 10 år

Originaltitel: What it's like to be me

Opstilling i folkebiblioteker: 38.7

ISBN: 87-88589-83-8

Dig og Din hjerne

Esben, Peder

Temahæfte om hjernen, muskelbevægelser og det at være spastiker. Om årsagen til at nogle bliver spastikere og hvordan man kan hjælpe.

Let læselig med små opgaver.

Fra 10 år.

www.spastikerforeningen.dk

ISBN 87-90936-02-7

Ildens hemmelighed

Mankell, Henning

på dansk ved Flemming Dehn

1996. 160 sider

Forlag: Gyldendal

Sofia på 12 år bor i Mocambique. Hun mister begge ben og hendes søster bliver dræbt, da de træder på en landmine. Det er ikke nemt at være handicappet i et fattigt krigsramt land, men Sofia er stærk, og så er hun god til at sy.

Fra 11 år

Originaltitel: Eldens hemmelighed

ISBN: 87-00-23966-6

Busters verden

Reuter, Bjarne

1979. 12. oplag, 2004. 135 sider

Forlag: Branner og Korch

En humoristisk fortælling om Buster, der er en glad og godmodig fyr. Han er skrap til at trylle og klarer mange vanskelige situationer med sine helt utrolige evner. Buster har en lillesøster der er handicappet. Buster er den, der sikrer, at hun ikke bliver moppet.

Der er 3 bøger om Buster.

Fra 11 år

ISBN: 87-411-2260-7

En loppe kan også gå

Larsen, Jens Peder

1988, 123 sider

Forlag: Fremad

13-årige Rosa, som har kunstigt ben, bor alene med sin far. Trods handicap og ulykkelig kærlighed får Rosa styrke gennem venskaber med andre - fortrinsvis voksne - i en vanskelig social situation.

Målgruppe: 4.-7. Klasse, 8.-10. Klasse

Fra 12 år

Originaludgave: 1988

ISBN: 87-557-1444-7

Tænk hvis du sad i kørestol

Keith, Lois

2000. 32 sider, illustreret (nogle i farver)

Forlag: Bogfabrikken Fakta

Forfatteren, som selv er kørestolsbruger, forklarer nogle af grundene til, at nogle mennesker sidder i kørestol, og hvordan det påvirker deres liv.

Fra 12 år

Originaltitel: Being in a wheelchair
Opstilling i folkebiblioteker: 38.7
ISBN: 87-7771-218-8

Tænk hvis du var blind

White, Peter
oversættelse: Marianne Thorhauge
2000. 32 sider, illustreret (nogle i farver)
Forlag: Bogfabrikken Fakta
Forfatteren, som selv er blind, forklarer, hvad blindhed er, og hvordan blinde og synshandicappede klarer sig på trods af deres handicap.
Fra 12 år
Originaltitel: Being blind
Opstilling i folkebiblioteker: 38.72
ISBN: 87-7771-219-6

Lad os tale om handicap

Bryan, Jenny
1996, 32 sider : ill. i farver
Forlag: Flachs
Vi hører om 4 handicappede børns hverdag. Deres handicap er nedsat syn og hørelse, lammelse i underlivet samt indlæringsvanskeligheder. Om årsager til handicap, og hvordan vi kan hjælpe.
Fra 12 år
Originaltitel: We're talking about disability
Opstilling; 38.7
ISBN: 87-7826-144-9

Et anderledes liv

Keith, Lois
oversat af Anne Mette Poulsen
1. udgave. 1998. 290 sider
Forlag: Klim
Da Libby er 15 år bliver hun ramt af en alvorlig infektionssygdom, og hun må til at indstille sig på et liv som handicappet.
Fra 12 år
Originaltitel: A different life
Originaludgave: 1997
ISBN: 87-7724-856-2

Frit spil

Feuer, Elizabeth
på dansk ved Bjarne Skovlund
1992. 158 sider
Forlag: Tellerup
Linda er 17 år og handicappet. Hun arbejder ihærdigt på at blive en dygtig violinist. Men da hun møder Jeff, begynder hun at tænke over, om hun bruger sit liv rigtigt.
Fra 12 år

Originaltitel: Paper doll
ISBN: 87-89600-82-7

Drengen i boblen

Strachan, Ian

på dansk ved Ilse M. Haugaard, redaktion: Georg Vejen m. fl.

1995. 200 sider

Forlag: Sesam

Den 16-årige Anne møder den jævnaldrende Adam, der lider af en svær immundefekt, som medfører, at han skal leve i et plasticelt; men en dag får han tilbudt en operation.

Fra 12 år

Originaltitel: The boy in the bubble

ISBN: 87-7801-340-2

Det blå bånd

Engqvist, Hans Erik

på dansk ved Tom Havemann

1995. 2. oplag, 1996. 211 sider

Forlag: Gyldendal

Den dygtige fodboldspiller Ronny på 15 år bliver kørt ned af en flugtbilist. Han bliver lammet og skal fremover sidde i kørestol. Hvem kørte Ronny ned? Kan Ronny overleve som handicappet og uden sport?

Fra 12 år

Originaltitel: Det blå bandet (svensk)

Originaludgave: 1994

ISBN: 87-00-22810-9

Svinemusklen og andre tekster om unge, handicap og kærlighed

redigeret af Nanna Gyldenkærne, tekster ... af: Charlotte Blay m. fl.

2003. 123 sider

Forlag: Tøkk

Det er ikke let at se lækker ud, når man har et synligt handicap. I 10 tekster fortælles om, at drømmen om kærlighed ikke ser anderledes ud for unge med et handicap end for andre unge.

Fra 12 år

Originaludgave: 2003

ISBN: 87-985629-7-5

Det skal nok gå

Blobel, Brigitte

på dansk ved Inger Boriis

1992. 135 sider

Forlag: Sommer & Sørensen

15-årige Nele er forelsket for første gang, da hun begynder at lide af svimmelhed og følelsesløshed i benene. En lægeundersøgelse viser, at hun lider af dissemineret sklerose.

12 år

Originaltitel: Traumschritte

ISBN: 87-7499-944-3

Stop legen

Sones, Sonya

oversat af Eva Hjelm

2001. 158 sider

Forlag: Gyldendal

Delvis selvbiografisk roman, skrevet på knækprosavers, om den 13-årige Cookies oplevelse af sin egen og omgivelsernes reaktion på den seks år ældre søsters psykiske sammenbrud og efterfølgende indlæggelse på et psykiatrisk hospital.

Fra 12 år

Originaltitel: Stop pretending

Originaludgave: 1999

ISBN: 87-02-00220-5

Vi er med

Lyhne, Jette

fotografer Sonja Iskov m.fl.

1. udgave. 2004. 80 sider, illustreret i farver

Forlag: Handicapidrættens Videnscenter

Aktive børn og unge med handicap fortæller om deres oplevelser, drømme og hverdag med først og fremmest idræt, men også med skole, kammerater og livet i øvrigt.

Fra 12 år

ISBN: 87-90388-09-7

Opstilling i folkebiblioteker: 79.6

Min venstre fod

Brown, Christy

2. udgave; oversat fra engelsk ... af Else Nørvig, revideret af Lotte Nyholm. 1990. 133 sider

Forlag: Munksgaard

Christy Brown (f. 1932), en stærkt handicappet spastiker, der først som 6-årig opnåede kontakt med sine omgivelser, fortæller om sin barndom og opvækst blandt 12 søskende.

Fra 13 år

Originaltitel: My left foot

Opstilling i folkebiblioteker: 61.641

ISBN: 87-16-10607-5

Blændværk

Sverdrup, Kari

på dansk ved Karin Bodenhoff

2000. 182 sider

Forlag: Gyldendal

16-årige Hanna lider af cerebral parese, men fungerer næsten normalt. Alligevel har hun svært ved at tro på, at Rune er rigtigt forelsket i hende, og hvem er det, der forfølger hende og er lige ved at slå hende ihjel?

Fra 13 år

Originaltitel: Hip (norsk)

ISBN: 87-00-45788-4

Uden forstand?

Dack, Jeanette From, i redaktionsgruppen Peter Darger m.fl.

2003. 21 sider, illustreret (nogle i farver)

Forlag: Frilandsmuseets Skolestue

Fortællinger om handicappede og skæve eksistenser i 1800-tallet - og oplæg til diskussion om vor tids syn på normalitet, handicap og det gode liv : undervisningsmateriale

Fra 13 år

Opstilling i folkebiblioteker: 38.7

Crazy

Lebert, Benjamin

1. udgave, 4. oplag. 2001, 134 sider

Forlag: Borgen

Benjamin er 16 år, lidt handicappet og ny på en halvdyr kostskole. Der er både venner og drukkere, og problemet er ikke så meget hans handicap - problemet er skolen.

Originaltitel: Crazy (tysk)

Fra 14 år

ISBN: 87-21-01165-6

Menneske uden ben

Ravnskov, Mette

1997. 164 sider

Forlag: Høst

Maria bliver som 18-årig alvorligt handicappet som følge af en trafikulykke. Vi følger Marias problemer med sit liv som handicappet, og ser, hvor mange mennesker, der berøres af Marias ulykke. Ved bogens slutning er Maria fuld af håb for fremtiden.

Fra 14 år

Originaludgave: 1997

ISBN: 87-14-19410-4

Når stjernerne står stille

Mitchell, Jane

Oversat af Jan Mølgaard

15-årige Tony fra Dublin bliver hårdt kvæstet. På genoptræningscenteret bliver han ven med Stephen, der har muskelsvind. Trods deres handicap danner de et orkester, der vinder en konkurrence.

Fra 14 år. Fra 7. klasse

Århus : Modtryk, 1998

1. oplag, 1998.

Originaludgave: 1993.

Faustnr.: 2 221 126 9

Smertens tunnel

Orr, Wendy

på dansk ved Vibeke Sandberg

1998. 235 sider

Forlag: Gyldendal

17-årige Anna er en ambitiøs og lovende karateudøver, da en bilulykke brat sætter en stopper for

karrieren. Trods en lang og smertefuld genoptræning, vil Anna aldrig mere kunne dyrke karate.

Fra 14 år

Originaltitel: Peeling the onion

Originaludgave: 1996

ISBN: 87-00-31556-7

Sorte nætter, hvide dage

Sverdrup, Kari

på dansk ved Karin Bodenhoff

1995. 2. oplag, 1996. 188 sider

Forlag: Gyldendal

Som elev i ottende klasse bliver den norske pige Cathrine lammet fra taljen og ned ved en motorcykelulykke. De følgende 3 år bliver en hård kamp for at vende tilbage til et normalt ungdomsliv.

Fra 14 år

Originaltitel: Svarte netter, hvite dager

ISBN: 87-00-22776-5

Hvis bare jeg havde vidst det

tekst Nana Wiedemann og Kirsten Borberg; interviews Karin Sten Madsen - redaktion Nana Wiedemann ... [et al.] - illustrationer Oddbody aps - fotografi Joachim Adu ... [et al.].

58 sider * ill. i farver.

Kbh. : Dansk Røde Kors, 2002.

1. udgave, 2002. 1. oplag, 2002.

Kærestesorg, mobning, vold, skilsmisse, stofmisbrug, handicap, sygdom, dødsfald og andet kan bringe unge ud i en krise, de ikke kan håndtere alene. Hvordan kan man hjælpe og støtte kammerater, der er alvorligt ude af balance?

Faustnr.: 2 421 019 7

Hertil findes supplerende materiale på forlagets internetadresse.

Fra 14 år. Fra 8. klasse

Diana - en døv pige i Norge

Christa Thomsen og Britta Grosbøll

Bogen er sat med fotos fra Dianas hverdag. Der er gennemgående sammenligning mellem dansk og norsk levevis - bl.a. vist ved nogle kort med befolkningstæthed, dansk og norsk håndalfabet, taltegn samt nogle tegn til sammenligning mellem norske og danske tegn.

Teksten er middelsvær svarende til læsefærdighed for 6.-8. klasse.

Katalog nr. 936

Kontakt www.matcen.dk

Sommeren med Mary-Lou

Casta, Stefan

på dansk ved Jette Lond

1998. 260 sider

Forlag: Gyldendal

En lang varm sommer alene i sommerhuset ved Vättern i Sverige sætter mange ting på plads for den 15-årige Adam og barndomsvennen Mary-Lou, som nu sidder i kørestol.

Fra 15 år

Originaltitel: Fallet Mary-Lou
ISBN: 87-00-34636-5

Den mystiske sag om hunden i natten

Haddon, Mark

oversat af Christian Bundegaard

1. udgave. 2003. 281 sider, illustreret

Forlag: Rosinante

Christopher er 15 år gammel og autist. Han fortæller selv historien om, hvordan han opklarer mordet på naboens hund, selvom han afviger fra det normale: super-intelligent og meget anderledes med udtalt berøringsangst.

ISBN: 87-621-0413-6

Opstilling i folkebiblioteker: skønlitteratur

Vanillepigen

Michael, Ib

3. udgave, 9. oplag. 1997, 270 sider

Forlag: Gyldendal

Erindringsroman om en drømmende og fantasifuld drengs opvækst i Roskilde i 1940'erne og 1950'erne, om hans fine og varme forhold til den polioramte søster og om onklen, Viggo, der stak til søs som ung.

For unge og voksne.

Originaludgave: 1991

ISBN: 87-00-05052-

Et rigtigt menneske : en beretning om udsathed, anderledeshed og autisme

Gerland, Gunilla

på dansk ved Gitte Lyngs

1998. 230 sider

Forlag: Gyldendal

Selvbiografisk roman om en kvindes opvækst og senere voksenliv, der domineres af følelsen af at være anderledes og udenfor. Trods konstante nederlag kæmper hun med at forstå omverdenen, og først som voksen får hun stillet diagnosen: autistisk.

Originaltitel: En riktig människa

Originaludgave: 1996

ISBN: 87-00-31944-9

Hans. Fortælling om en døv drengs barndom på landet omkring år 1900.

Bog + audio

Morten Zierau

Udgiver: Døveskolernes Materialecenter, 2004

Fortælling om en døv drengs opvækst på (museums)gården Kringsminde i Egeskov ved Fredericia.

ISBN: 87-89777-49-2

Niels. Fortælling om en døv dreng omkring 1850

Morten Zierau

Udgiver: Døveskolernes Materialecenter

Fortælling om en døv drengs opvækst i Fredericia omkring 1850.

ISBN: 87-89777-81-6

2.2.3 Bøger mest til søskende og venner

Marta har fødselsdag

Holmsen, Merete

på dansk ved Britta Linell, skrevet af Merete Holmsen, Brit Ulseth, illustreret af Jan-Kåre Øien
1. opl.. 1991. [28] sider, alle illustreret i farver

Forlag: Carlsen

Billedbog. Marta fylder 6 år og får en fin rød cykel, som hun gerne vil vise alle gæsterne. Desværre er de mere interesseret i lillebror Magnus, der endelig har lært at gå.

Fra 4 år

Originaltitel: Marte har fødselsdag (norsk)

ISBN: 87-562-5494-6

Min bror Benjamin

Edwards, Becky

tekst af Becky Edwards, med illustrationer af David Armitage, på dansk ved Wivi Leth, redaktion:
Per Kølle, Vibeke Scheuer, Lene Madsen

1999. [28] sider, alle illustreret i farver

Forlag: Sesam

Billedbog om to brødre. Lillebror Benjamin er autist. Jeg fortælleren fortæller stilfærdigt om hvordan det føles at have en handicappet bror.

Originaltitel: My brother Sammy, 1999

Fra 5 år

ISBN: 87-11-13086-5

Og månen er lavet af grøn ost!

Quinlan, Susan

tegninger af Bodil Nygaard

1. udgave. 1997. 61 sider, illustreret

Forlag: Dansk Handicap Forbund

3 historier om Søren og hans venner, Mille og Thomas.

Søren kan ikke gå og bruger kørestol. Det betyder imidlertid ikke noget for ham og hans venner

Mille og Thomas. De klarer skærerne i skolen og i fritiden.

Fra 9 år

Originaludgave: 1997

ISBN: 87-89501-15-2

Eddies hus

Sundvall, Viveca

på dansk ved Franz Berliner, redaktion: Georg Vejen m. fl.

1995. 170 sider

Forlag: Sesam

7-årige Eddie besøger sin faster i Lysekil. Her bygger han og Johanna hus på stranden. De får en ny ven, Alban, der er mongolbarn. Hjemme forsøger Lennart at skabe en alkoholfri tilværelse.

Fra 9 år

Originaltitel: Eddies hus (svensk)

ISBN: 87-7801-342-9

Min lille storebror

Tveit, Tore

illustreret af Sissel Gjersum, på dansk ved Anne Reetz

1988. 67 sider, illustreret

Forlag: Thode

En 10-årig dreng fortæller om sin storebror, der er mongol. Det er ikke altid lige nemt at have en åndssvag bror, der opstår ofte svære situationer både ude og hjemme.

Fra 9 år

Originaltitel: Min vesle storebror

Originaludgave: 1988

ISBN: 87-7459-123-1

Styr dine spasmer, Dan!

Kirstein Andersen, Claus

1. udgave, 1. oplag. 1997, 150 sider : ill. i farver

Forlag: Gyldendal

Dan er spastiker. Han bor på landet med sin far og mor. Hans bedste ven er Erik. Dan sidder i kørestol og han kan ikke tale. Men med Erik oplever han mange spændende ting. Hans liv er bestemt ikke kedeligt.

Let at læse.

Fra 10 år

Originaludgave: 1997

Min bror er en orkan

Janssen, Kolet

oversat af Karen Helene Andersen

1997. 101 sider

Forlag: Modtryk

Varm og kærlig roman om livet i en familie, hvor det ældste barn er autist.

Fra 11 år

Originaltitel: Mijn broer is een orkaan

ISBN: 87-7394-448-3

Amandas bog

Selmer, Aksel

på dansk ved Bjarne Dalsgaard Svendsen

1. udgave. 2000. 81 sider

Forlag: Carlsen

11-årige Amanda bor på landet sammen med sin far og mor og tre søskende. Det er ikke altid let for Amanda, der ofte må passe sin hjerneskadede, vilde lillesøster.

Fra 11 år

Originaltitel: Gydas bok

ISBN: 87-562-8696-1

Som en prins på et slot

Krog, Kirsten Mejlhede

illustreret af Lilian Brøgger

1. udgave. 1988. 90 sider, illustreret i farver

Forlag: Gyldendal

Julie går i 6. klasse. Ugens emne i skolen er: At være anderledes. Julie skriver om sin storebror, der er mongol. Det bliver lærerigt både for Julie, kammeraterne og andre "normale".

Let at læse for større børn.

Fra 12 år

Originaludgave: 1988

ISBN: 87-00-37272-2

Min bror Ben

Laird, Elizabeth

på dansk ved Inge Fischer Sørensen

1989. 157 sider

Forlag: Sesam

Livet bliver svært for Anne og hendes familie, da lillebror Ben bliver født handicappet. Anne elsker at passe Ben, og da han dør som 2-årig, opstår der et tomrum i hendes tilværelse.

Fra 12 år.

Originaltitel: Red sky in the morning

ISBN: 87-7258-429-7

Kan du se noget grønt i mit øje?

Varmer, Hjørdis

1984. 2. oplag, 1985. 116 sider

Forlag: Gyldendal

9 noveller om og for unge. Bl.a. koncentreret om temaer som: At vokse op med en lillesøster, der er mongol - at være ung pige i 50'erne - at ville konfirmeres mod sine forældres vilje.

Fra 13 år

Originaludgave 1984

ISBN: 87-00-57974-2

2.2.4 Bøger, der ikke er kategoriseret

Jeg er træt af at være handicappet - hvornår går det over?

Bagger, Mia

1. udgave. 2000. 42 sider

Forlag: Special-pædagogisk forlag

Gengiver handicappedes og pårørendes oplevelser og kommer med forslag til forbedringer på det personlige/familiemæssige plan og af forholdet til det offentlige.

Opstilling i folkebiblioteker: 38.7

ISBN: 87-7399-607-6

Der er en løve ind i mig

Kristiens Dieltiens og Marijke Klompmaker

Oversat af Ulrik T. Skaftø

28 sider, illustreret.

Turbine Forlaget, 2006

ISBN: 87-91415-80-2

Børn med alle slags hjerner: alle kan lære

Levine, Mel

oversat af Else-Marie Thomsen

1999. 219 s.

Forlag: Dansk psykologisk Forlag

En bog til barnet om, hvad det vil sige at have indlæringsvanskeligheder – om ikke at forstå, hvori disse består, om hvad den enkelte elev, dennes lærere og forældre kan gøre for at lette indlæringen, og om at have det godt med den slags hjerne, man nu har.

Originaltitel: All kinds of minds

ISBN: 8777062159

Kongebørn på vandring – et eventyr om psoriasis

Thomsen, Lene

1995. 37 sider, illustreret (nogle i farver)

Forlag: Danmarks Psoriasis Forening

Dette eventyr er skrevet for børn med psoriasis. De 7 kongebørn bor med deres far Kong Rød og mor Dronning Blå på Rødbjergets slot. En nat stjæler Skyggernes Konge børnenes mor. Børnene tager med en havfrues hjælp på vandring for at finde deres mor igen.

Kontakt Danmarks Psoriasis Forening, www.psoriasis.dk

Opstilling i folkebiblioteker: skønlitteratur

Mågeskrig

Laborit, Emmanuelle

oversat fra fransk af Anna Marie Stein og Pernille Søndergaard

2000. 128 sider

Forlag: Danske Døves Ungdomsforbund

Mågeskrig er en erindringsroman. Forfatteren (f. ca. 1972) beretter om at vokse op som døv i en hørende familie, om at lære at kommunikere med andre mennesker, om tale og tegnsprog, skolegang, forelskelse og om sit gennembrud som skuespiller.

Originaltitel: Le cri de la mouette
Opstilling i folkebiblioteker: 99.4
ISBN: 87-987853-0-3
Kontakt www.deaf.dk

Uhørt - 100 år set med døves øjne

Forfatter: Solveig Schmidt

Redaktør og billedredaktør: Erik Farmann

Uhørt er en bog med enestående billeder og beretninger fra døves liv gennem 100 år: Sprog og skolegang, sorg og glæde, kærester, konflikter, arbejde, fester sport og meget mere. Uhørt er historien om døve, der i mange år levede et isoleret liv, men efterhånden blev så stærke, at de begyndte at stille krav til omverdenen.

Katalog nr. 924

Kontakt www.matcen.dk

Ingen lyd er forkert

Cathrine Lervis, Birgit Kirkebæk

udgivet af Videnscenter for Døvblindfødte, VIKOM

. - Aalborg : Døveskolernes Materialecenter, 2005. - 316 sider : ill. i farver + 1 dvd-video

For børn med medfødt døvblindhed og børn med multiple funktionsforstyrrelser kan det være yderst problematisk at opfatte og bearbejde sanseindtryk. Bogen er et resultat af et projekt der gennem sang uden ord og med musikalsk improvisation skaber kontakt og etablerer et dialogisk fællesrum af lyd, rytme og bevægelse.

På omslaget: Musisk improvisation og samoplevelse.

ISBN 87-91274-43-5

2.3 Litteratur til lærere

Dansk Handicappolitiks Grundprincipper

tekst: Mogens Wiederholt

2005. 26 sider

Forlag: Det Centrale Handicapråd

Dansk handicappolitik bygger på nogle få, men centrale principper, som enhver, der beskæftiger sig med handicapområdet, støder på og har brug for at kende til. Denne pjece introducerer kompensations-, sektoransvars-, solidaritets- og ligebehandlingsprincippet og sætter principperne ind i deres handicappolitiske kontekst. Pjecen giver desuden nogle pejlepunkter til definitionen af handicapbegrebet.

Opstilling i folkebiblioteker: 38.7

ISBN: 87-90985-36-2

Kontakt Det Centrale Handicapråd, www.dch.dk

Det gode møde – gode råd om kommunikation med handicappede

tekst ...: Casper Hollerup, illustrationer: Niels Poulsen

2. udgave. 2003. 23 sider, illustreret

Forlag: Center for Ligebehandling af Handicappede

Center for Ligebehandling af Handicappede udgiver denne folder, fordi mange mennesker bliver usikre, når de møder en person med et handicap og skal føre en samtale med vedkommende. I folderen giver vi gode råd om, hvad du med fordel kan være opmærksom på, når du er sammen med handicappede. Dette er 2. udgave, hvor der også er materiale med om døvblinde og mennesker med DAMP.

Opstilling i folkebiblioteker: 38.7

ISBN: 87-91223-32-6

Kontakt Center for Ligebehandling af Handicappede, www.clh.dk

Handicap og ligebehandling

Det Centrale Handicapråd

2001. 15 sider

Forlag: Det Centrale Handicapråd

Det Centrale Handicapråd har skrevet dette refleksionspapir som et bidrag til diskussionen om - og udviklingen af - begreberne "handicap" og "ligebehandling".

Opstilling i folkebiblioteker: 38.7

ISBN: 87-90346-80-7

Kontakt Det Centrale Handicapråd, www.dch.dk

Voksnes holdninger til handicappede

Socialforskningsinstituttet, Det Centrale Handicapråd

Forlag: Det Centrale Handicapråd

Serie: Socialforskningsinstituttet

2000. 31 sider

Socialforskningsinstituttets undersøgelse af befolkningens holdninger til handicappede bygger på lidt over 1.000 voksnes (18-75 årige) besvarelse af cirka 100 spørgsmål i et spørgeskema.

Dataindsamlingen er gennemført i 1999. Pjecen indeholder undersøgelsens hovedresultater.

Opstilling i folkebiblioteker: 38.7

ISBN: 87-7487-651-1

Kontakt Det Centrale Handicapråd, www.dch.dk

Handicap, Etik og Fosterdiagnostik

Det Centrale Handicapråd

2005/14 s.

Forlag: Det Centrale Handicapråd

Handicap, etik og fosterdiagnostik er vanskelige og ømtålelige emner at diskutere. Det Centrale Handicapråd vil gerne bidrage til debatten med dette refleksionspapir. Medicinsk teknologi og kortlægningen af vores gener åbner op for helt nye muligheder for at undersøge og bestemme, om et foster har en funktionsnedsættelse, som kan føre til et handicap, når barnet fødes. Hvordan skal samfundet forvalte mulighederne i de nye teknologier, og betyder det noget for samfundets støtte til mennesker med handicap i al almindelighed?

ISBN: 8790985303

Kontakt Det Centrale Handicapråd, www.dch.dk

Handicapidræt i skolen : et idé-materiale til idrætsundervisningen af enkeltintegrerede bevægelseshæmmede og synshæmmede elever

Lund, Vibeke:

Udarbejdelse: Vibeke Lund og Søren Jul Kristensen

1995

28 sider : ill. ; 30 cm

Forlag: Dansk Handicap Idrætsforbund

Et idémateriale til idrætsundervisningen af enkeltintegrerede, bevægelseshæmmede og synshæmmede elever. Bl.a. gennemgås rekvisitter, opvarmningsøvelser, boldspil, kørestolsaktiviteter og atletik. Afsluttes med en oversigt over specielt udviklede idrætsaktiviteter for handicappede.

Målgruppe: for lærere

Opstilling: 37 14796

Spil mig - Inklusion af børn og unge med handicap i idræt i skole og fritid

dansk oversættelse: Elise Keel, redaktion af den danske udgave: Anne-Merete Kissow, tegninger:

Meralyn Fawcus og Glen Robey

2002. 189 sider, illustreret i farver

Forlag: Handicapidrættens Videnscenter

"Spil mig" er en let bearbejdet dansk udgave af den australske bog "Give it a go", som bygger på den idé, at det er muligt at skabe meningsfulde og inspirerende idrætsaktiviteter for alle, hvis man bare tænker lidt anderledes. Bogen giver mange idéer til, hvordan man kan tilrettelægge idrætsaktiviteter i skole og fritid, så enkelte børn med handicap kan deltage på lige fod med andre. Den henvender sig især til lærere, pædagoger og idrætsinstruktører, der i deres arbejde med idræt også møder børn med behov for særlig støtte. Bogen vil også kunne anvendes i undervisning af studerende på seminarier og universiteternes idrætsstudier.

Opstilling i folkebiblioteker: 79.6

ISBN: 87-90388-08-9

Kontakt Handicapidrættens Videnscenter, www.handivid.dk

Tilpasset idræt i skolen så elever med handicap kan være med

Vibeke Lund og Søren Jul Kristensen, tegninger Jørgen Møballe

2. udgave. 2004. 38 sider, illustreret

Forlag: Handicapidrættens Videnscenter

Et idémateriale til idrætsundervisningen. Materialet er tænkt som en håndsækning til lærere og pædagoger, som ønsker at blive bedre til at inkludere elever med handicap i idrætsundervisningen. Her er inspiration at hente, når idrætsundervisningen skal tilrettelægges for klasser, hvor en af eleverne har nedsat funktionsevne, og når hele klassen i en periode arbejder med handicapidræt. Indholdsområderne er legeaktiviteter, atletik, friluft- og boldaktiviteter og gymnastik.

ISBN: 87-90388-10-0

Opstilling i folkebiblioteker: 37.14796

Kontakt Handicapidrættens Videnscenter, www.handivid.dk

Handicappede elever i idrætsundervisningen

Undervisningsministeriets forlag, 1996

32 sider, illustreret

Serie: Temahæfte / Undervisningsministeriet, Folkeskoleafdelingen ; 17

Emne: Pædagogik ; Handicapidræt

ISBN 87-603-0867-2

Opstilling 37.7

Handicapidrættens Videnscenter

På hjemmesiden er der materiale om handicap til opgaveskrivning i folkeskolen.

<http://www.handivid.dk/subpages/Idraet/skoleelever.html>

Metoder og dokumentation på handicapområdet: mod en vidensbaseret indsats

redaktion Anja Birgitte Amdisen, Eggert Carstens, Lisbeth Helm-Petersen

journalistik Inger Anneberg, Bjarne Bjelke Jensen, Morten Kurth

foto Jørgen True

2006. 164 sider, illustreret i farver

Hæftet henvender sig især til fagpersoner. Giver indblik i flere konkrete dokumentations- og arbejdsmetoder på social- og handicapområdet.

ISBN 87-90306-28-7

ISBN-13: 978-87-90306-28-1 (fra 2007)

Opstilling i folkebiblioteker: 38.7

Kontakt Videnscenter for Bevægelseshandicap, www.vfb.dk

Bevægelseshandicappet i Folkeskolen

- Et temahæfte om enkeltintegrerede elevers vilkår i skolen. Videnscenter for Bevægelseshandicap. 1996.

Greve, Jørn

tekstforlæg: Jørn Greve, redigering ...: Lars Bjerggaard Pedersen

1996. 59 sider, illustreret

Forlag: Videnscenter for Bevægelseshandicap

Emne: bevægelseshandicappede ; handicappede ; folkeskolen ; integration

Opstilling i folkebiblioteker: 37.74

ISBN: 87-90306-01-5

En god skolestart – for børn med sjældne handicap

En håndbog.

Sidse Jacobsen og Vibeke Lubanski

2003. 43 sider, illustreret i farver
Forlag: Center for Små Handicapgrupper
Opstilling i folkebiblioteker: 37.362
ISBN 87 89907-18-3
Kontakt Center for Små Handicapgrupper, www.csh.dk
http://www.csh.dk/projekter_og_kurser/index.htm

Gode råd til skolefolk

Center for små handicapgrupper
Kontakt Center for Små Handicapgrupper, www.csh.dk
http://www.csh.dk/projekter_og_kurser/index.htm

Den usynlige klassekammerat - om forældres indflydelse på klassens trivsel

Temahæfte + DVD. Forfatterne optræder også med rollespil som udgangspunkt for dialog i forbindelse med konferencer og temadage.

Et dialogmateriale for skolebestyrelser og forældre i folkeskolen. DVD'en indeholder 4 cases, der handler om forældres involvering i klassens trivsel. En af historierne handler om et forældrepar, som ønsker at deres dreng med diagnosen infantil autisme skal gå i en almindelig folkeskoleklasse. Forældrene gør meget ud af åbent at informere klassens øvrige forældre og lærerne om, hvem deres søn er og hvilke særlige behov han har. Forældrenes åbenhed bliver besvaret med en enorm opbakning fra de andre forældre, som helt naturligt smitter af på børnene.

Mere information på www.kvis.org
ISBN 87-991408-0-2

Unge med handicap siger deres mening

Børn og unge er for usynlige i den handicappolitiske debat. Det vil DSI gerne ændre ved. Men hvor skal der sættes ind, hvad er det, vi skal arbejde for? I arbejdet med at få formuleret en børn- og ungepolitik i DSI har vi som et første skridt spurgt nogle unge.

DSI inviterede en gruppe unge mellem 14 og 16 år med forskellige funktionsnedsættelser til et seminar den 17. til 19. september 2004. De unge blev bedt om at fortælle om deres hverdag. Om de selv kunne vælge den skole, de ville gå på, hvad de kunne tænke sig at bruge deres fritid til - hvis det var muligt - og om der i det hele taget var noget, de ønskede at lave om på.

Kontakt De Samvirkende Invalideorganisationer, www.handicap.dk
Hent rapporten på <http://www.handicap.dk/projekter/born-unge>

Rapport "Folk tror, at når man er handicappet, så kan man ingenting"

rapport fra DSI's ungeseminar, sept. 2004
redigeret af Kirsten Plambech og Signe Højsteen
2005. 95 sider, illustreret i farver

Forlag: De Samvirkende Invalideorganisationer
Emne: handicappede unge ; levevilkår ; konferencerapporter

14 unge med forskellige handicap, deriblandt både psykiske og fysiske handicap, syns- og hørehandicap, fortæller om en række emner, der betyder noget i deres daglige liv. Herunder deres forhold til "de normale".

Indhold: DSI's samlede vurdering af projektet ; Hvem er de unge? ; Skolen ; Venskaber og kæresten ; Sport, hobby og fritidsjob ; Træning og behandling ; Familien ; Hjælperen ; Identitet og selvforståelse ; Mødet med omgivelserne ; Hvis vi kunne bestemme ; Handicappolitiske synsvinkler ; Anvendte metoder og metodeovervejelser

Kontakt De Samvirkende Invalideorganisationer, www.handicap.dk
Hent rapporten på http://www.handicap.dk/publikationer_og_pjecer/ungeseminar-0904
Opstilling i folkebiblioteker: 38.7

Urolige og ukoncentrerede småbørn: tidlig identifikation og indsats i forhold til småbørn med ADHD

Anegen Trillingsgaard, Ellen Stenderup, Dorte Damm, modelfotos: G.K. Jensen
1. udgave. 2004. 32 sider, illustreret
Forlag: ADHD-foreningen
Emne: ADHD ; børn ; småbørn
ISBN: 87-90364-08-2
Opstilling i folkebiblioteker: 61.641

Børn med DAMP/ADHD : ABC for lærere og andet pædagogisk personale

Juul, Kirsten
1. udgave. 2002. 31 sider, illustreret i farver
Forlag: Kompetenceprojektet om DAMP
Emne: DAMP ; ADHD ; børn
ISBN: 87-988599-2-7
Opstilling i folkebiblioteker: 61.641

Om børn og unge med ADHD

- intervention over for barn, familie og netværk
Dorte Damm, Per Hove Thomsen
1. udgave. 2006. 241 sider
Forlag: Hans Reitzel
Emne: ADHD ; børn ; unge
Opstilling i folkebiblioteker: 61.641
ADHD: Attention Deficit Hyperactivity Disorder
Med litteraturhenvisninger
ISBN-13: 978-87-412-0365-2
ISBN: 87-412-0365-8

Det eksplosive barn : en ny metode til at forstå, hjælpe og opdrage børn, der let bliver frustrerede og er kronisk ufleksible

Greene, Ross W.
oversat af Karen Mølbæk og Bjarke Larsen
2005. 232 sider
Forlag: Pressto
Om samarbejdsbaseret problemløsning som behandlingsmetode til børn med forskellige former for opmærksomhedsforstyrrelser.
Emne: børn ; opmærksomhedsforstyrrelse ; adfærdsforstyrrelser ; oppositionel adfærdsforstyrrelse ; selvkontrol ; for forældre ; for pædagoger ; samarbejdsbaseret problemløsning
Originaltitel: The explosive child
Med litteraturhenvisninger og internetadresser
ISBN: 87-90333-19-5
Opstilling i folkebiblioteker: 61.641

Nationale Autisme Plan - Indsats i skolealderen

Denne rapport beskriver god praksis for børn og unge i skolealderen med fokus på både børn og unge, der går i specialskole, og børn og unge, der er enkeltinkluderede i folkeskolen.

National Autisme Plan består af i alt fem rapporter, der opridser god praksis fra vugge til grav inden for områderne: Opsporing og Udredning, Tidlig Indsats for småbørn med Autisme Spektrum Forstyrrelser, Indsats i skolealderen, Ungdom og Voksne med ASF- Ældre med ASF.

Kontakt Videnscenter for Autisme, <http://www.autisme.dk>

ISBN 87-90479-79-3 Indsats i skolealderen

Normalt-begavede autistiske børn

Fleischer, Anne Vibeke

Udgivelse: 1. udgave, 1. oplag, 1998

Forlag: Dansk Psykologisk forlag

Normaltbegavede autistiske børn indeholder mange konkrete eksempler på, hvad det er, børnene kan have det svært med, samt retningslinjer for pædagogisk og behandlingsmæssig indsats. Bogen giver således grundlag for en mere nuanceret forståelse af autistiske børns adfærd og inspiration til konstruktiv håndtering af dagliglivets udfordringer.

ISBN: 87-7706-188-8

HVASKO

- Pædagogik i hverdagen for børn med ADHD

Holm, Dorthe

illustrationer: Karoline Holm og Frederikke Holm

1. udgave. 2006. 39 sider, illustreret i farver

Forlag: ADHD-foreningen

Pjece der giver bud på nogle af de forudsætninger for at imødekomme de særlige behov, som børn med ADHD har. For at disse børn skal trives bedst muligt, er det nødvendigt, at alle de voksne omkring børnene har en fælles viden og holdning.

Kontakt ADHD-foreningen

Opstilling i folkebiblioteker: 61.641

ISBN: 87-90364-10-4

HVASKO

- Pædagogik i hverdagen for børn med autismspektrumforstyrrelse (ASF)

Holm, Dorthe

Pjece der giver bud på nogle af de forudsætninger for at imødekomme de særlige behov, som børn med ASF har. For at disse børn skal trives bedst muligt, er det nødvendigt, at alle de voksne omkring børnene har en fælles viden og holdning.

Kontakt Videnscenter for Autisme

ISBN: 87-90479-77-7

Kom godt fra start

- inklusion af børn med autismspektrumforstyrrelse i folkeskolen

Holm, Dorthe

Pjecen handler om inklusion af børn med autismspektrumforstyrrelser i folkeskolen. Den fokuserer på de børn, der har et funktionsniveau, der betyder, at de vil kunne indgå i en klasse sammen med de andre børn, med den rette hjælp og støtte.

Kontakt Videncenter for Autisme

Skolebørn med særlige behov: en neuropædagogisk håndbog om børn og unge med følger efter en erhvervet hjerneskade

Daugaard, Lene

2006. 80 sider, illustreret i farver

Forlag: Videnscenter for Hjerneskade

Indhold: Case - historien om Thomas; Når et barn får en erhvervet hjerneskade (Den neuropædagogiske tilgang ; Afmystificering); Hvilke funktioner kan være påvirket af en erhvervet hjerneskade? (Udrætning ; Kognitive funktioner ; Sociale evner ; Vågenhed og opmærksomhed ; Sprog; Hukommelse; Visuo-motorisk konstruktion; Eksekutive funktioner; Tempo; Problemløsning - højere kognitive funktioner; Bevægelsesmæssige færdigheder); Fritidsaktiviteter; Handleplaner; Samarbejde med forældrene; Det professionelle netværk.

Opstilling i folkebiblioteker: 37.75

ISBN: 87-91874-07-6

Sådan hjælper du dit hjerneskadede barn

Doman, Glenn

oversat fra engelsk af Annalise Huldquist Christensen, tegninger: David Melton

1. danske [i.e. ny] udgave. 2005. 339 sider, illustreret + 1 bilag

Forlag: Hjerneaktiv

Sådan hjælper du dit hjerneskadede barn: eller dit barn med epilepsi, hypotoni, autisme, spasticitet, hæmmet udvikling, motoriske problemer, indlæringsvanskeligheder, koncentrationsbesvær, Downs syndrom, retardering, hyperaktivitet, ordblindhed.

Lægen Glenn Doman, ophavsmand til en behandlingsform af børn med medfødt hjerneskade, beskriver metodens udviklingshistorie iblandt mange patienthistorier.

Opstilling i folkebiblioteker: 61.641

ISBN: 87-989794-2-6

Døve- og hørehæmmedesamlingen på Københavns Kommunes bibliotek:

<http://bibliotek.kk.dk/bibliotekerne/findbibliotek/oer/doevesiden/doevematerialer/view>

Børn med høretab i folkeskolen

En projekt side.

Kontakt Videnscenter for døvblevne, døve og hørehæmmede.

Hent rapporten på <http://www.vcddh.dk/search?SearchableText=folkeskolen>

"De kalder mig fede" : et speciale om mobning blandt døve og hørehæmmede elever

Gaarde, Ditte

2004. 120, 8 s. + 2 cd-rom i lomme

Forlag: Institut for Psykologi, Københavns Universitet

Emne: Psykologi

Speciale ved Institut for Psykologi, Københavns Universitet

Med engelsk resumé

Kontakt Videnscenter for døvblevne, døve og hørehæmmede.

Hent rapporten http://www.vcddh.dk/publikationer/de_kalder_mig_fede/de_kalder_mig_fede_pdf

Jeg har også pletter

En håndbog om Recklinghausen Neurofibromatosis (NF). Børn med NF har ofte indlæringsvanskeligheder. Bogen har et særligt kapitel om skolegang. Dansk Forening for NF. 2001.

Kontakt Center for Små Handicapgrupper, www.csh.dk

Leve og vokse med EDS. Om at være barn og ung med en sjælden arvelig bindevævsdefekt

- en idebog for forældre og fagpersoner

tekst: Betina Winther Boserup, Elvi Thorvald Francis og Lykke Rheder, redigering ...: Syvmil 1999. 47 sider, illustreret

Forlag: Ehlers-Danlos Foreningen

Opstilling i folkebiblioteker: 61.65

ISBN: 87-987569-0-7

Kontakt Center for Små Handicapgrupper, www.csh.dk

Om at leve med ALS

- en håndbog i god praksis i forbindelse med sygdommen ALS (amyotrofisk lateral sklerose).

Udgivet af RehabiliteringsCenter for Muskelsvind. Revideret udgave, redaktion afsluttet 21.04.2005.

Bogen er tænkt som støtte for lokale behandlere og for personer med ALS og deres nære pårørende. Materialet giver basisinformation om ALS, råd om god behandlingspraksis, sætter fokus på faldgruber og problemområder, som kræver særlig intervention og giver henvisninger til, hvor man kan indhente yderligere oplysninger.

Kan downloades her: http://www.muskelsvindfonden.dk/menuOLD/ScriptBreaker_menu.htm

2.4 Internationalt. Børn med handicap fra hele verden

2.4.1 Undervisningsmateriale

Børn og rettigheder: jagten på et godt liv

tilrettelægger Ulla Hasselbalch ; producer Ole Tornbjerg

Bog + CD-Rom + Video + Lærervejledning

2003.

Forlag: Easy Film

Tv-værten Jacob Riising besøger børn rundt omkring på kloden, også i Danmark, og taler med børnene om hvordan de lever, hvad de tænker og hvad de gør for at skabe en bedre tilværelse for dem selv, deres jævnaldrende og familie i lyset af De Forenede Nationers konvention om børns rettigheder.

Filmtitel: Around the world

Oprindeligt udsendt på TV2

Hertil findes cd-rom + bog + lærervejledning

ISBN: 8723013796

2.4.2.Litteratur

Al tid i verden : en beretning fra Filippinerne

Winding, Thomas

Tekst og tegninger af Thomas Winding ; fotografier af Jørgen Schytte

1998, 72 sider : III. (nogle i farver)

Forlag: Udenrigsministeriet, Danida

Billedbog med fotografier og tegninger, og en tekst hvor den fysisk handicappede dreng Jason fortæller om sit og familiens hverdagsliv i byen Tuguegarao på den filippinske ø Luzon.

Udgivet i forbindelse med Børnenes u-landskalender, 1998.

Originaludgave: 1998

Hertil findes kassettydbånd

Fra 11 år

ISBN: 87-7265-615-8

Anja - tiggerbarn i Moskva

Lind, Mecka

på dansk ved Ingerlise Koefoed

2002. 294 sider

Forlag: Gyldendal

12-årige Anja bliver en dag bortført fra sin landsby og solgt som tigger-slave i Moskva. Det lykkes hende til sidst at stikke af, men hvem vil hjælpe hende, og hvem kan hun stole på?

Fra 11 år

Originaltitel: Anja (svensk)

Originaludgave: 2000

ISBN: 87-02-00214-0

Opstilling i folkebiblioteker: skønlitteratur

Verdens børn

Bollmann, Birgitte.

Folkekirkens Nødhjælp, 1997. 48 sider, ill. (nogle i farver).

Beskrivelse: Mad; Sundhed; Uddannelse; Handicappede børn; Diskrimination; Verdens gadebørn; Børneprostitution; Børnearbejde; Børn i krig; Børn i fred.

Emneord: børn, opvækstvilkår, den 3. verden, ulande.

Målgruppe: fra 15 år.

30.1662.

Dennis, 15 år

Oversættelse til dansk: Kirsten Hein og Christa Thomsen

I 1994 kom den døve dreng Denis Arnautovic med sin familie til Sverige. De var flygtet fra krigen i Bosnien. Denis startede på Birgittaskolen i Örebro, hvor han mødte Lisa Sandberg. Han fortalte hende sine minder fra Bosnien. Lisa Sandberg syntes at flere skulle have del i historien, og sammen skrev de denne bog. For at visualisere beskrivelserne har Denis og Lisa udvalgt nogle tegninger og fotos, som er gengivet i bogen. Bogen er oplagt, når der skal arbejdes med emner som: Flygtninge, døve i andre lande, krige i Europa mm.

Katalog nr. 891

Kontakt www.matcen.dk

Hænderne taler

Kallan, Gyvel

redaktion/tekst: Gyvel Kallan, spansk oversættelse: Hanne Kobberø, foto: Hanne Kobberø

2004. 77 sider, illustreret i farver

Forlag: Døveskolernes Materialecenter

Gennem den døve cubanske pige Liuba og hendes familie fortælles om hverdagen for børn med hørehandicap på Cuba. Indeholder sammenligning mellem Danmark og Cubas befolkninger, håndalfabet og taltegn. Med illustration af enkelte tegn fra døve-tegnsprog.

Parallelle tekster på dansk og spansk.

I kolofonen: Katalog nr. 933

ISBN: 87-91274-27-3

Opstilling i folkebiblioteker: 37.73

2.4.3 Film

Around the world 3

tilrettelægger: Ulla Hasselbaich ; vært: Jacob Riising.

TV2, 2003 (13.12.2003)

Video, 25 min. - (TV).

I Danmark vælger nogle børn at flytte hjemmefra, men i Kirgisistan bliver mange handicappede børn efterladt på et børnehjem. Som 12-årig valgte Aife at flytte på kostskolen Herlufsholm, hvor der er mange traditioner og strenge regler. I Kirgisistan møder Jacob 13-årige Elvira, der er født med læbe-ganespalte. Hendes forældre skammede sig over hendes udseende og afleverede hende som lille på et børnehjem. Elvira blev opereret og er nu kommet hjem igen.

Dansk tale

Hertil findes undervisningsmateriale på: <http://sites.tv2.dk/aroundtheworld> eller på

<http://www.redbarnet.dk/aroundtheworld>

Målgruppe: 4.-7. Klasse; 8.-10. Klasse

Katalognr: 2350203

Opstilling: 30.1664

Around the world 7: handicap

TV2, 2003.

Video, VHS, 25 min.

Jacob møder Malene fra Holme Olstrup. Malene er handicappet, men hun er noget bedre end Jacob, når det gælder handicapridding. Heller ikke den handicappede Ongura har ondt af sig selv. Da Jacob møder ham i Uganda, er det Jacob, der får problemer, når han prøver at skrive med fødderne ligesom Ongura.

Hertil findes undervisningsmaterialer på www.sites.tv2.dk/aroundtheworld og www.redbarnet.dk/aroundtheworld.

Målgruppe: fra 10 år.

Opstilling: 30.1664.

Gadebørn i Moskva

Uden tale.

DR2, 2001. - 1 videokassette, 15 min.

Beskrivelse: Om gadebørn i Moskva. Man følger en gruppe drenge i forskellige situationer.

Det skildres at trods drengenes barske liv, udviser de selvsikkerhed og styrke.

Hertil findes undervisningsmateriale på internetadressen: www.dr.dk/undervisning

Emneord: gadebørn, børn, Rusland, Moskva.

Målgruppe: 3.-5. klasse.

Garba

un film de Adama Roamba.

DR2, 2000 (25.09.2000)

Video, 30 min. - (TV).

Serie: Verdensbilleder

Novellefilm

Garba, Moctar og Ali stikker af fra koranskolen og tager til storbyen Ouagadougou. Garba er lam i benene og kan kun bevæge sig rundt på en lille trehjulet vogn. Man følger drengenes forsøg på at klare sig i byens gader. På deres strejftur rundt i byen bliver Garba syg og får hjælp af en rig mand, der selv er fysisk handicappet. Da den rige mand selv er vokset op som gadebarn, beslutter han at tage drengen til sig. Garbas kammerater vælger at vende tilbage til koranskolen.

Hertil findes undervisningsmateriale på internetadressen: www.dr.dk/undervisning

Emner: Burkina Faso ; gadebørn ; fattigdom ; novellefilm ; kortfilm ; fransk

Målgruppe: 4.-7. Klasse, 8.-10. Klasse

Katalognr: 2039302

De berusede hestes tid

Zamani barayé masti asbha

instruktør Bahman Ghobadi ; manusforfatter Bahman Ghobadi ; fotograf Saed Nikzat.

Det Danske Filminstitut, 2003.

Video (VHS), 75 min.

Fire forældreløse børn i et barsk bjerglandskab i iransk Kurdistan kæmper for at overleve og for at skaffe penge til den handicappede lillebrors livsnødvendige operation.

Målgruppe: 8.-10. Klasse, stx/hf/hhx/htx, Voksenuv.

Katalognr: 0008479

Opstilling: 77.7

Når Kina vågner 6

producer and director: Mary Sprent.

DR2, 2004 (19.04.2004)

Video, 15 min. - (TV).

Mama Chens trykkeri.

Der er 60 millioner handicappede mennesker i Kina, og mange lever under kummerlige forhold.

Chen Si-Ming har omdannet et tidligere statsejet trykkeri til et kollektiv, som beskæftiger mere end 50 handicappede.

Engelsk og kinesisk tale med danske undertekster

Hertil findes internetadresse: www.dr.dk/kina

Målgruppe: stx /hf/hhx /htx, Voksenuv.

Katalognr: 2417301

Opstilling: 30.2828

Vanna

produced by Nasser Bakhti, réalisation Eric Vander Borght

2001.

Video, 57 min.

Forlag: Troubadour Films

Efter borgerkrigen i Cambodja findes der mange tusinde landminer i jorden. Otteårige Vanna kom til at træde på en af dem, da hun var med sin familie i rismarken. Hun mistede et ben, men fik en protese, som hun nu skal lære at leve med.

Mærkning: Tilladt for alle

Khmer tale med danske undertekster

Opstilling i folkebiblioteker: 61.667

Den store fest

DR2, 2000.

Video 30 min. - (Tv).

Brylluppet. Israelsk kortfilm fra 1998, 20 min., hebraisk tale med danske undertekster. Maurice er en voksen mand, som er mentalt handicappet. Han forbereder sig entusiastisk til sin brors bryllup, som ser ud til at blive en storslået oplevelse. Men familien frygter at Maurices uforudsigelige opførsel vil ødelægge begivenheden, så der er taget andre forholdsregler. Instruktion: Sharon Amrani./ Brudekjole til salg. Engelsk kortfilm fra 1999, 10 min., engelsk tale med danske undertekster. Liza har sat sin brudekjole til salg. Da Andrea kommer for at prøve den, mindes Liza dengang hun selv købte den, men aldrig kom til at bruge den.

Instruktion: Leioutha Petrou-Veschi. 10.04.2000

Hertil findes internetadresse: www.dr.dk/undervisning

Målgruppe: stx /hf/hhx /htx, Voksenuv.

Katalognr: 2015304

Opstilling: 77.64

3. Film

Hvad glør du på?

Børnerådet, 2006.

DVD 29 min.

I denne film møder vi Eddis, der er blind, Simone, der er dværg og Dicte, der er autist samt deres venner og familie. De fortæller om det første møde med hinanden, om venskaber, familie, samfund og skole - og om forskelle på at have et handicap og ikke have et. De har alle tre gode bud på, hvordan børn med og uden handicap kan mødes på en god måde for alle - og de er ikke bange for at sige det højt. Filmens målgruppe er primært børn og unge i alderen 10-16 år, men filmen kan også ses af voksne, der på den måde kan få et indblik i børns holdninger og tanker om hinanden - med og uden handicap.

Målgruppe: 8.-10. Klasse, Voksenuv.

Katalognr: 0008974

Opstilling: 38.7

Sådan er jeg altså. Sigrid. Emil. Line

produktionsledelse: Julie Køster, tilrettelæggelse: Louise Køster

2003. 1 kassette (VHS)

Forlag: Køster Film & TV

Tre film, der på en nærværende og troværdig måde beskriver tre typiske, og dermed forskellige unge, der lever med hver deres handicap. Det er tre beskrivelser af, hvordan dagligdagen hænger sammen, hvordan livet bliver besværliggjort af at have et handicap. Samtidig er det beskrivelser af tre unge mennesker med en evne til at se på sig selv udefra og reflektere over de vanskeligheder, der er ved at leve med et handicap.

Målgruppe: 10 - 15 år (4. - 9. kl.).

Kontakt Center for Ligebehandling af Handicappede www.clh.dk

Opstilling i folkebiblioteker: 38.74

Dicte - 8 år og autist

TV2

Video, 25 min.

Dansk dokumentarprogram.

Dicte er en glad lille pige, men hun lever med en konstant risiko for, at hendes hverdag bryder sammen og ender i kaos. For under overfladen lurer hendes handicap, autisme. Umiddelbart kan det slet ikke ses på Dicte, at hun er syg, men den lille pige og hendes familie har alligevel alle problemerne og bekymringerne.

Faustnr.: 9 010 409 3

Er jeg da helt gak-gak mor?

TV2, 1991 (15.08.1991)

Video, 30 min. - (TV).

Et kærligt og livsbekræftende portræt af 3 unge mennesker. Anna lider af ataksi og Morten og Peter er mongolbørn. Vi følger de 3 under Nordisk Børneidrætsstævne sammen med 100 andre psykisk og fysisk handicappede.

Opstilling: 38.7

Er jeg stadig gak-gak, mor?

TV2, 1995

Video, 45 min. - (TV).

Vi fulgte i 1991 mongolbørnene Peter og Morten under et idrætsstævne. Nu er de blevet 18 år, og vi møder dem i den lokale ungdomsklub, hvor de optræder som discjockeys. Se hvordan Mortens overlevelsestur til Sverige forløb og oplev hans indsats på fodboldbanen på sidste skoledag. Og et gensyn med Anna, der lider af ataksi.

Ikke helt gak!

TV2, 2000 (05.06.2000)

Video, 55 min. - (TV).

Udsendelsen viser, hvordan det er gået tre mentalt handicappede børn nu, hvor de er blevet voksne. Anne bor i sin egen lejlighed, har kørekort og klarer sig næsten helt selv. Morten og Peter, som er gode venner, bor stadig hjemme hos deres forældre. De fortæller om deres liv, venskab og om hvordan det er at være mongol.

Uden målgruppe

Opstilling: 38.7

Børn med epilepsi : en sygdom, man kan lære at leve med

2002. 1 kassette (VHS)

Forlag: Dansk Epilepsiforening

Der er mange former for epilepsi. De fleste børn og unge bliver anfaldsfri af den medicinske behandling og lever et normalt liv. Andre vil have store problemer på grund af epilepsien. De unge som filmen portrætterer, klarer skolegang og fritidsbeskæftigelse, så længe de passer deres medicin og lever fornuftigt.

Kontakt Epilepsiforening, www.epilepsiforeningen.dk

ISBN: 8777506871

Ordblindhed - det skjulte handicap

instruktør Ib Mørch, producer Ole Brix Schächter

Video, 30 min.

Forlag: Landsforeningen for Ordblindesagen

Hvad gør man som forældre til en ordblind, hvor og hvor meget hjælp kan man få, og hvordan konstateres ordblindhed egentlig? Landsforeningen for Ordblindesagen gennemgår fakta.

Opstilling i folkebiblioteker: 37.77

DAMP i folkeskolen

producer: Poul Jørgen Ladefoged

2001.

Video (VHS) + 1 pjece

Forlag: Video & TV Vejle Amt

Om tre børn med DAMP, der alle klarer sig i folkeskolen, hvor klasselærer og støttelærer bevidst tager hensyn til deres særlige individuelle behov.

Pjece med titel: Børn med DAMP

ISBN: 87-988599-0-0

Opstilling i folkebiblioteker: 37.75

Go Now

Winterbottom, Michael

Video, 90 min.

Forlag: Sandrew Metronome Video Danmark

Nick elsker tre ting i livet: Fodbold, kammeraterne og den dejlige Karen. Nick er vildt lykkelig, han har alt hvad man kan ønske sig - indtil tingene begynder at gå galt. Han har uheld på arbejdspladsen, kan ikke sparke til fodbolden.

Engelsk tale med danske undertekster

Egnet til teenagere, mærkning: Tilladt for børn over 15 år

Kontakt evt. www.playtimevideo.dk

Opstilling i folkebiblioteker: 77.7

Spasserkongen : historien om en ukuelig fighter

TV2, 2004

Video, 50 min.

Amerikansk dokumentarfilm, der følger Dan Keplinger fra han er 12 år, og til han er 25 år. Dan er spastisk lammet og har på grund af moderens indsats fået den samme skolegang og uddannelse som sine jævnaldrende. Filmen viser bl.a. klip fra den dag, Dan modtager sit eksamensbevis fra Townson University. Dan er i dag på vej mod en karriere som anerkendt kunstner.

DK5: 61.641

Mads & Lasse har fødselsdag

tilrettelæggelse Maja Nohns, Lise Eastgate, Birgitte Flindt Pedersen, producent Bent Szezyrbak

STV Television, 1998

1999, video, 15 min.

Mads på 8 år er spastiker. Han bor sammen med sin tvillingebror Lasse, sine forældre og sin lillebror Kasper. Filmen giver et billede af hverdagen for en spastisk dreng.

DK5: 38.74

Opstilling i folkebiblioteker: 38.74

Little Hands

Anne Katrine Talks

Video, 16 min.

2002

Videoen viser livet hos en gruppe døve børn på et fritidshjem.

Turen der gik i fisk

Svend Johansen og Liller Møller

1997

Video, 12 min.

Forlag: Filmforsyningen

En tegnefilm om to søskende Sofie og Viktor, der begge har epilepsi. De tager med deres ven Karl på fisketur, men mister deres båd og strander på en øde ø. Karl kender intet til epilepsi og bliver sat på lidt af en prøve, da det viser sig, at Sofie og Viktor ikke har deres epilepsi-medicin med sig.

"Turen, der gik i fisk" er en underholdende lille film for børn med epilepsi, og ikke mindst for deres familie, venner og klassekammerater.

Mærkning: Tilladt for alle

Kan lånes på www.epilepsi.dk

Opstilling i folkebiblioteker: 61.641

Calle & Kristoffer

Klaus Kjeldsen

1998, Video, 35 min.

Forlag: Magic Hour Films

Novellefilm om Kristoffer som er 5 år og Calle som er voksen og multihandicappet. Filmen viser de to sammen, mens Kristoffer fortæller om Calle, og om hvorfor han godt kan lide at lege med ham, selvom det også betyder drilleri og irritation. En film om venskab på trods af alle odds.

Mærkning: Tilladt for alle

Opstilling i folkebiblioteker: 77.74

Et liv i kaos

klip og tilrettelæggelse Keld Klüwer

2005. 1 dvd-video

Forlag: DAMP-foreningen

Serie: DR dokumentar

Rakel, Pernille, Alex og Klaus er voksne mennesker med DAMP. De fortæller om hvilke forhindringer de støder på hver eneste dag, for DAMP er nemlig ikke noget man vokser fra.

ISBN: 87-90364-06-6

Opstilling i folkebiblioteker: 61.641

Lises mange sedler : om visuelle hjælpemidler

redigering: Lise Raj Schmidt, producer: Poul J. Ladefoged

2002. 1 kassette (VHS)

Forlag: Kompetenceprojektet om DAMP

Om hvordan en ung pige med opmærksomhedsproblemer og indlæringsvanskeligheder bliver hjulpet til at klare hverdagen ved hjælp af visuelle støttesystemer.

Produceret af Video og TV, Vejle Amt

DAMP: Deficits in Attention, Motor control and Perception

ISBN: 87-7750-713-4

Opstilling i folkebiblioteker: 61.641

I skole med Peter

DR1, 2003. (30.07.2003)

Video, 30 min. - (TV).

Den nye dreng i 3. klasse skal lige tilpasse sig. Det samme skal hans klassekammerater. Peter har nemlig Downs syndrom, og i starten er han uforudsigelig og forstyrrende, men det betyder ikke, at han ikke er i stand til at lære. Og i løbet af året sker der det forunderlige, at Peters begyndervanskeligheder, og hans klassekammeraters problemer med at vænne sig til ham, langsomt udvikler sig til venskab og glæde for begge parter.

Emner; Downs syndrom ; mongolisme ; handicappede ; undervisning ; skoler

Uden målgruppe

Katalognr: 2331101

Opstilling: 37.38

Ungefair

Mobning.

DR1, 2005.

DVD-TV, 30 min. - (TV).

Bumser, briller og bornholmsk accent - der er mange undskyldninger for at mobbe. Ungefær har besøgt Martin, der allerede i 6. klasse forsøgte selvmord med en løkke om halsen i sin fars kælder, da drillerierne blev for meget. I studiet snakker panelet med Søren, der i sin tid mobbede og tævede alle - også pigerne og de handicappede.

Uden målgruppe

Katalognr: 2536103

Opstilling: 30.13

Crazy

Tyskforlaget, 2001.

Video (VHS), 97 min.

tysk tale, danske undertekster.

Filmatisering af bog med samme titel om den 17-årige Benjamin Lebert. Han er lettere handicappet - krøbling kalder han sig selv - og tiden henslæbes på en halvdyr kostskole, hvor han og kammeraterne dyrker deres hovedinteresse - sprut og sex. Med hovedvægten lagt på to centrale begivenheder, den første sexerfaring og en flugt fra skolen, fortæller filmen om en ung, forvirret og usikker mands forsøg på at finde meningen med livet.

Se VHS på tysk (Knr. 7790) samt bog på dansk (Knr. 7587) og tysk (7597).

Målgruppe: Tysk 10. Klasse / C, B / A. Kan også bruges i 9. klasse.

Katalognr: 0008842

Opstilling: 77.7

Plads til alle

DR2, 2004.

Video, 30 min. - (TV).

"Hvis jeg ikke havde mit arbejde, så ville jeg bruge dagen på at drikke". Sådan siger fynske Bjarne Thorup. Allerede som 11-årig blev han svært handicappet efter en trafikulykke. Nu 20 år senere, arbejder han i skånejob i et supermarked. Programmet handler om, hvordan vi får plads til samfundets svageste på arbejdsmarkedet.

Uds.dato: 15.11.2004

Uden målgruppe

Katalognr: 2447303

Opstilling: 33.112

Min kone, min chef

Video og TV, Vejle Amt, 2000.

Video (VHS), 18 min.

Man følger to familier i Odense, hvor "Projekt pasning af handicappet ægtefælle" har støttet familierne. I den ene familie, hvor Birger har sygdommen ALS, har man valgt at få hjælpere udefra til at støtte under sygdommen. Den anden familie, hvor Birthe har sklerose, har man valgt at lade manden støtte i sygdomsforløbet. Der fortæles om, hvordan man kan få tingene til at fungere, når hjælpen koordineres, og man tager familierne med på råd. Projektet er støttet af Socialministeriet, og Odense kommune har været vært.

Målgruppe: Voksenuv.

Katalognr: 0007484

Opstilling: 38.7

Langagerskolen : hvor arbejde er leg - og leg er arbejde

2004. 1 kassette, VHS, 19 min.

Forlag: Langagerskolen

Specialskole i Århus Amt med helhedstilbud af vidtgående specialundervisning og SFO for børn og unge med Autisme Spektrum Forstyrrelser og/eller svær DAMP/ADHD. I filmen følger vi tre elever, Jacob, Simon og Alexander og ser, hvordan deres hverdag på skolen former sig. Fagfolk på skolen fortæller, hvilke overordnede ideer, der ligger bag pædagogikken – og eleverne fortæller selv om deres skolegang.

Handicap

DR2, 2002. - (TV).

Serie: DR Undervisning

Video, 30 min.

Bedre eller dårligere. Engelsk kortfilm fra 2000, 9 min., engelsk tale med danske undertekster. 8-årige synshæmmede Rachel forsøger at skjule sit meget dårlige syn overfor øjenlægen og klassekammeraterne for at undgå at få briller. Man ser hendes kamp for at være normal og tilhøre fællesskabet blandt vennerne. Instruktion: Jocelyn Cammack./ Farven hvid. Eirasiliansk kortfilm fra 2000, 22 min., portugisisk tale med danske undertekster. Fredi er en blind dreng, der lever i en beskyttet og forudsigelig hverdag sammen med sin mor. Farven hvid har en særlig betydning for ham som symbol på varme og kærlighed. Da han møder en pige, begynder han at frigøre sig fra sin mor og de vante rutiner.

Instruktion: Angela Pires. 18.02.2002

Hertil findes undervisningsmateriale på internetadressen: www.dr.dk/undervisning

Målgruppe: 8.-10. Klasse, stx /hf/hhx /htx, Voksenuv.

Katalognr: 2208306

Opstilling: 77.64

Glæden er der også

- en film om at være forældre til et barn med spastisk lammelse
ide Birte og Henrik Hagelund Hansen, redaktion Frands Havaleschka m.fl., instruktion og produktion Peter Bloch.

1997. Video, 30 min.1

Forlag: Spastikerforeningen

Debatvideo om det at have et barn med handicap. 6 familier fortæller om det at have et barn med handicap og om hvilke problemer og glæder der er forbundet hermed.

Kontakt www.spastikerforeningen.dk

Opstilling i folkebiblioteker: 38.74

En rigtig familie

tilrettelæggelse: Karin Slot Christiansen. - DR1,

2004 (03.03.2004)

Video, 60 min. - (TV).

DR-Dokumentar.

Hvad skal man kunne tilbyde et barn for at sætte det i verden? 28-årige Lisbeth Jørgensen kan ikke tale, gå eller klare sig selv. Hun er spastisk lammet og dybt afhængig af andre menneskers hjælp.

Alligevel vil Lisbeth og hendes mand have et barn, for de drømmer om at blive en rigtig familie.

Programmet følger familien, mens drømmen bliver til barsk hverdag.

Emner; handicappede ; forældre ; handicappede forældre

Uden målgruppe
Katalognr: 2410103
Opstilling: 61.641

Kampen for døden ; om retten til at vælge en værdig død

tilrettelæggelse: Manu Bonmariage.

TV2, 2005.

DVD-TV, 60 min. - (TV).

Mino Knockaert blev født som fange i sin egen krop. Hun er spastisk lammet og har hele livet været bundet til en kørestol. Selv om Minos kæreste gennem 15 år, Rémy, gør alt for at lette hendes hverdag, er Mino spærret inde i en krop, der nægter at lystre, og hun må leve med en konstant uro i alle lemmer og med en smerte, som er konstant og udmattende. Alligevel forfalder hun aldrig til selvmedlidenhed, når hun fortæller sin historie. Hun er aktivt medlem af en fransk organisation, der kræver retten til en værdig død. Mino vil gerne have lov til selv at bestemme, hvordan og hvornår hendes liv skal slutte - og i Frankrig er aktiv dødshjælp ulovlig.

Uden målgruppe

Katalognr: 2522202

Opstilling: 61.01

Reservedelsmennesket

DR2, 2003. (30.09.2003)

Video, 30 min. -(TV).

De blinde vil se, og de lamme vil gå, når robotternes teknologi i fremtiden kan bygges ind i mennesker af kød og blod. Mød de forskere, der inden længe vil kunne låne robotternes øjne, ører, hænder og knæ ud til handicappede mennesker. Robotknæet og det elektroniske øre er her allerede, mens nye amerikanske forsøg viser, at det er muligt, at få muskler til at reagere på kommandoer fra hjernen selv om nervebanerne i ryggraden er revet over.

Uden målgruppe

Katalognr: 2340302

Opstilling: 61.54

De perfekte børn

tilrettelægger; Gitte Tækker.

DR2, 2003. (28.04.2003)

Video, 30 min. - (TV).

Fosterdiagnostik og ægsortering gør det muligt at frasortere fostre og befrugtede æg med alvorlige sygdomme. En mor fortæller om at skulle tage stilling til liv og død, når man bærer på et sygt foster. En far til en 3-årig pige med Downs syndrom fortæller om livet med et handicappet barn og at han er glad for, at de ikke fik foretaget fosterdiagnostik. To forskere redegør for deres overvejelser i forbindelse med fosterdiagnostik.

Dansk tale

Hertil findes internetadresse: www.dr.dk/bioetik

Målgruppe: Voksenuv.

Katalognr: 2318305

Opstilling: 61.68

Genteknologi på godt og ondt 3

manuskript: Aashild Sørheim ; opplegg og regi: PerJordal.

DR2, 2001 (23.01.2001)

Video, 30 min. - (TV).

Viden om menneskets arvemasse og kortlægning af gener åbner nye muligheder for en bedre behandling af sygdomme og handicaps. Om hvilken betydning genteknologien kan have for fremtiden og hvor de etiske grænser går.

Norsk tale med danske undertekster

Målgruppe: stx /hf/hhx /htx, Voksenuv.

Katalognr: 2104305

Opstilling: 56.6

4. Spil

Rulleræs

PC-spil

Rulleræs er lavet som en kørestolssimulation. Spillet skal give børn i 4.-5. klasse en forståelse for problemer med tilgængelighed i et bymiljø og kørestolsbrugeren Julius lærer eleverne gennem leg om de barrierer, mange kørestolsbrugere støder på, når de færdes på skolen, i supermarkedet eller andre steder.

Rulleræs er udviklet for Vanførefonden i samarbejde med Dansk Center for Tilgængelighed.

Spillet er gratis og kan downloades på www.emu.dk.

http://www.emu.dk/gsk/paa_tvaers_af_fag/rulleraes/index.html

<http://tilgaengelighed.emu.dk>

5. Foreninger

Sjældne diagnoser

Frederiksholms Kanal 2, 3.

1220 København K

Tlf.: 3314 0010

Fax: 3314 5509

www.sjaeldnediagnoser.dk

mail@sjaeldnediagnoser.dk

Foreningen kan formidle kontakt til personer, som tager ud til folkeskoler

ADHD-foreningen

Kongensgade 68, 2.

5000 Odense C

Tlf.: 70 21 50 55

Fax: 66 13 55 12

www.adhd.dk

info@adhd.dk

Astma-Allergi Forbundet

Universitetsparken 4

4000 Roskilde

Tlf.: 43 43 59 11

Fax: 43 43 54 33

www.astma-allergi.dk

info@astma-allergi.dk

Foreningen kan formidle kontakt til personer, som tager ud til folkeskoler

Danmarks Bløderforening

Frederiksholms Kanal 2, 3.

1220 København K

Tlf.: 33 14 55 05

Fax: 33 14 55 09

www.bloderforeningen.dk

dbf@bloderforeningen.dk

Foreningen kan formidle kontakt til personer, som tager ud til folkeskoler

Danmarks Psoriasis Forening

Kløverprisvej 10B

2650 Hvidovre

Tlf.: 36 75 54 00

Fax: 36 75 14 03

www.psoriasis.dk
lk@psoriasis.dk

Foreningen kan formidle kontakt til personer, som tager ud til folkeskoler

Dansk Blindesamfund

Thoravej 35
2400 København NV
Tlf.: 38 14 88 44
Fax: 38 14 88 00
www.dkblind.dk
info@dkblind.dk

Foreningen kan formidle kontakt til personer, som tager ud til folkeskoler

Dansk Epilepsiforening

Kongensgade 68, 2.tv.
5000 Odense C
Tlf.: 66 11 90 91
Fax: 66 11 71 77
www.epilepsiforeningen.dk
epilepsi@epilepsiforeningen.dk

Foreningen har en række informatører som tager ud til folkeskoler

Dansk Fibromyalgi-Forening

Sankt Thomas Allé 1, st.th.
1824 Frederiksberg C
Tlf.: 33 23 55 60
Fax: 33 23 55 61
www.fibromyalgi.dk
dff@fibromyalgi.dk

Dansk Handicap Forbund

Hans Knudsens Plads 1A,1.
2100 København Ø
Tlf.: 39 29 35 55
Fax: 39 29 39 48
www.dhf-net.dk
dhf@dhf-net.dk

Foreningen kan formidle kontakt til personer, som tager ud til folkeskoler

Dansk Landsforening for Laryngectomerede/strubeløse

Strandboulevarden 49
2100 København Ø
Tlf.: 35 25 74 24
Fax: 35 26 80 45
www.dfl.dk
dfl@dfl.dk

Dansk Parkinsonforening

Kirke Værløsevej 26-1
3500 Værløse
Tlf.: 39 27 15 55
Fax: 39 18 20 75
www.parkinson.dk
dansk@parkinson.dk

Foreningen kan formidle kontakt til personer, som tager ud til folkeskoler

Danske Døvblindes Fællesrepræsentation

Kløverprisvej 10B
2650 Hvidovre
Tlf.: 36 75 20 96
Fax: 36 38 85 85
www.fddb.dk
fddb@fddb.dk

Foreningen har "Informatørtjenesten" med personer som tager ud til folkeskoler

Danske Døves Landsforbund

Snaregade 12, 1.
1205 København K
Tlf.: 35 24 09 10
Fax: 35 24 09 20
www.deaf.dk
lf@deaf.dk

Foreningen kan formidle kontakt til personer, som tager ud til folkeskoler

Diabetesforeningen

Rytterkasernen 1
5000 Odense C
Tlf.: 66 12 90 06
Fax: 65 91 49 08
www.diabetes.dk
df@diabetesforeningen.dk

DSI-Ungdom

Kløverprisvej 10B

2650 Hvidovre

Tlf.: 36 38 85 55

Fax: 36 75 14 03

www.dsiungdom.dk

dsiu@dsiungdom.dk

Foreningen kan formidle kontakt til personer, som tager ud til folkeskoler

Foreningen for Stammere i Danmark

C/O DSI, Kløverprisvej 10B

2650 Hvidovre

Tlf.: 86 86 26 96

Fax: 86 86 27 96

www.fsd.dk

fsd@fsd.dk

Foreningen har et "ambassadørkorps" med personer som tager ud til folkeskoler

Gigtforeningen

Gentoftegade 118, st.

2820 Gentofte

Tlf.: 39 77 80 00

Fax: 39 65 11 96

www.gigtforeningen.dk

info@gigtforeningen.dk

Foreningen kan formidle kontakt til personer, som tager ud til folkeskoler

HjerneSagen

Kløverprisvej 10B

2650 Hvidovre

Tlf.: 36 75 30 88

Fax: 36 75 30 98

www.hjernesagen.dk

admin@hjernesagen.dk

Hjerneskadeforeningen - Landsforeningen til støtte for pludseligt hjerneskedede

Brøndby Møllevej 8

2605 Brøndby

Tlf.: 43 43 24 33

Fax: 43 42 24 30

www.hjsf.dk

info@hjerneskadeforeningen.dk

Foreningen kan formidle kontakt til personer, som tager ud til folkeskoler

Landsforeningen til Bekæmpelse af Cystisk Fibrose

Hyrdebakken 246

8800 Viborg

Tlf.: 86 67 44 22

Fax: 86 67 66 66

www.cff.dk

info@cff.dk

Høreforeningen

Kløverprisvej 10B

2650 Hvidovre

Tlf.: 36 75 42 00

Fax: 36 38 85 80

www.hoeforeningen.dk

mail@hoeforeningen.dk

Foreningen har ” høre guiderne ” med personer som tager ud til folkeskoler.

Landsforeningen Autisme

Kiplings Allé 42, 1.

2860 Søborg

Tlf.: 70 25 30 65

Fax: 70 25 30 70

www.autismeforening.dk

kontor@autismeforening.dk

Gennem www.sikon.dk kan der formidles kontakt til personer som tager ud til folkeskoler

Landsforeningen LEV

Kløverprisvej 10B

2650 Hvidovre

Tlf.: 36 35 96 96

Fax: 36 35 96 97

www.lev.dk

lev@lev.dk

Landsforeningen Sind

Jernbane Allé 45, 3.

2720 Vanløse

Tlf.: 35 24 07 50

Fax: 35 36 11 36

www.sind.dk
landsforeningen@sind.dk

Foreningen har et korps af informatører, som tager ud til folkeskoler

Lungeforeningen Boserup Minde

Old Gyde 74
5620 Glamsbjerg
Tlf.: 64 72 13 57
Fax: 64 72 13 77

www.boserup-minde.dk
boserup@boserup-minde.dk

Foreningen kan formidle kontakt til personer, som tager ud til folkeskoler

Muskelsvindfonden

Kongsvang Allé 23
8000 Århus C
Tlf.: 89 48 22 22
Fax: 89 48 22 12

www.muskelsvindfonden.dk
reception@muskelsvindfonden.dk

Foreningen kan formidle kontakt til personer, som tager ud til folkeskoler

Nyreforeningen

Herlufsholmvej 37
2720 Vanløse
Tlf.: 43 52 42 52
Fax: 43 71 00 96

www.nyreforeningen.dk
nyreforeningen@nyreforeningen.dk

Foreningen kan formidle kontakt til personer, som tager ud til folkeskoler

Ordblinde/Dysleksiforeningen i Danmark

Kløverprisvej 10B
2650 Hvidovre
Tlf.: 36 75 10 88
Fax: 36 38 85 84

www.ordblind.org
kontor@ordblind.org

Foreningen kan formidle kontakt til personer, som tager ud til folkeskoler

Osteoporoseforeningen

Park Allé 5

Postboks 5069

8100 Århus C

Tlf.: 86 13 91 11

Fax: 86 13 64 47

www.osteoporose-f.dk

osteoporoseforeningen@adr.dk

Foreningen kan formidle kontakt til personer, som tager ud til folkeskoler

Landsforeningen af Polio-, Trafik- og Ulykkesskadede (PTU)

Fjeldhammervej 8

2610 Rødovre

Tlf.: 36 73 90 00

Fax: 36 73 90 01

www.ptu.dk

ptu@ptu.dk

Foreningen kan formidle kontakt til personer, som tager ud til folkeskoler

Scleroseforeningen (Landsforeningen til Bekæmpelse af Dissemineret Sclerose)

Mosedalvej 15

2500 Valby

Tlf.: 36 46 36 46

Fax: 36 46 36 77

www.scleroseforeningen.dk

info@scleroseforeningen.dk

Foreningen kan formidle kontakt til personer, som tager ud til folkeskoler

Spastikerforeningen

Flintholm Allé 8

2000 Frederiksberg

Tlf.: 38 88 45 75

Fax: 38 88 45 76

www.spastikerforeningen.dk

spastik@spastik.dk

Foreningen har et informatørkorps med personer som tager ud til folkeskoler

Stomiforeningen COPA

Sct. Hansgade 26 B

4100 Ringsted
Tlf.: 57 67 35 25
Fax: 57 67 35 15
www.copa.dk
sekretariatet@copa.dk

Foreningen kan formidle kontakt til personer, som tager ud til folkeskoler